СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 7.05, 16.41, 9.36;
Віцебск — 6.59, 16.28, 9.29;
Магілёў — 6.54, 16.31, 9.37;
Гомель — 6.50, 16.30, 9.40;
Гродна — 7.22, 16.55, 9.33;
Брэст — 7.16, 17.02, 9.46.
МЕСЯЦ:
Маладзік 25 кастрычніка
Імяніны
Андрэя, Антона, Кузьмы, Дзям'яна, Лявонція, Лазара.

ЗВЯЗДА

30 КАСТРЫЧНІКА 1992 г. пятніца, № 220 (21998)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

ВОЗГАЛАС

ПАЧЫМ ЖЫЛЛЁ Ў МІНСКУ?

Мінск ужо даўно стаў сталіцай СНД. І як вынік, у ім рэзка павялічылася колькасць жадаючых набыць часова ці назаўсёды свой куток. Але зрабіць гэта не так проста. Акрамя таго, што няма жылля, у многіх адсутнічае штамп у пашпарце. Прапіска, значыць.

Але пры жаданні ўсяго можна дабіцца. Так, па неафіцыяльных даных, мінская прапіска каштуе сёння 10—15 тысяч рублёў. Аплата аднапакаёвай кватэры — ад 3 да 6 тысяч. Можна, канешне, уладкавацца і больш сціпла — на кватэры ў гаспадароў. Пакой на ўскраіне Мінска каштуе 800—1000 рублёў у месяц, у цэнтры — 1,5—2 тысячы.

Так што былі б грошы, а жыллё знойдзецца.

НАСТАЎНІКІ НАСТРОЕНЫ РАШУЧА

Учора адбыўся пленум Рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Беларусі.

З усяе рэспублікі з'еxаліся педагагічныя работнікі, каб падрабязна прааналізаваць тую гранічна напружаную атмасферу, што склалася ў педагагічных калектывах Беларусі ў сувязі з невыкананнем арт. 34 Закона аб адукацыі, вызначыць шляхі далейшых дзеянняў. І канкрэтна: ці праводзіць забастоўку ў выпадку, калі сітуацыя не зменіцца?

Педработнікі былі настроены рашуча і эмацыянальна. Шмат пытанняў (нярэдка рытарычных) было зададзена імі прама ад мікрафонаў у зале. Напрыклад:

— Рашэнне аб тэрмінах уводу Закона аб адукацыі было прынята ў красавіку — прайшло паўгода, і толькі зараз, калі педагагічная грамадскасць выйшла на мяжу забастоўкі, пачалі думаць: няма механізму рэалізацыі закона?

— Калі ўрад не выконвае Закон, як можна патрабаваць выканання закона ад іншых?

— У любой краіне настаўнік — гэта эліта, гэта розум народа.. А я, настаўніца, не магу дазволіць сабе элементарнага: кнігу купіць, выпісаць газету.

— Настаўнік апынуўся на базары (нават на айчынным) — побач з вучнем-двоешнікам, ён гандлюе... Самыя таленавітыя настаўнікі ідуць са школы.

— Можа, увесці платную адукацыю — тады настаўнік выйдзе з жабрацкага становішча?

Міністр адукацыі РБ В. А. Гайсёнак прыйшоў пазней: знаходзіўся на сесіі ВС — чакаючы, што будзе разглядацца «адукацыйнае пытанне».

— Віна Міністэрства адукацыі — што не паставілі своечасова пытанне аб механізме ўвядзення арт. 34 Закона аб адукацыі, — прызнаўся міністр. — Сёння настаўніцтва ўсім прадэманстравала, што яно згуртаванае і з'яднанае, што яно паважае закон і патрабуе гэтага ад іншых.

Пленум прыняў пастанову, у якой — патрабаванне да Саўміна Беларусі неадкладна ўвесці ў поўным аб'ёме арт. 34 Закона аб адукацыі, адпаведны зварот да Вярхоўнага Савета Беларусі.

Ці будзе настаўніцкая забастоўка? Гэта пытанне хвалюе зараз і вучняў, і бацькоў. У выпадку невыканання ўрадам Закона аб адукацыі, педработнікі пачнуць рыхтавацца да ўсеагульнай нацыянальнай забастоўкі. Але ад калектыўных дзеянняў забастовачнага характару на час правядзення перагавораў з урадам вырашана ўстрымацца.

Таццяна ПАДАЛЯК.

...І 10 КАПЕЕК НА КАРЫСЦЬ ПАСАЖЫРА

Менавіта такім чынам паставіў кропкі над «і» міністр аўтатранспарту Беларусі Уладзімір Бародзіч пасля таго, як ВА «Мінскпасажыраўтатранс» звярнулася да яго з просьбай павысіць аплату за праезд у аўтатранспарце. Як ужо ведаюць нашы чытачы, з 20 кастрычніка на міжгародніх перавозках цэны падскочылі ўдвая. Але міністр усё-такі «падпісаў» 10 капеек на карысць пасажыра, г. зн. не 1 рубель 10 капеек за кіламетр у мяккім аўтобусе і не рубель у жорсткім на міжгародніх перавозках плаціць цяпер пасажыр (як таго дамагаліся ў аб'яднанні «Мінскпасажыраўтатранс»), а на 10 капеек менш.

Дарэчы, з 28 кастрычніка на прыгарадных маршрутах пасажыраў таксама чакаў сюрпрыз. Праўда, і тут 10 капеек скінуты «на баранкі»—замест рубля за кіламетр бярэцца 90 капеек. У горадзе кошт праезду пакуль што не змяніўся.

— Калі такая аплата акажацца стратнай для аб'яднання, заявіў галоўны эканаміст «Мінскпасажыраўтатранса» В. Новік, —то будзе скарочана колькасць рэйсаў

У сваю чаргу павышэнне аплаты за праезд паўплывала-такі на змяншэнне колькасці пасажыраў. Сёння, паводле слоў Новіка, на міжгародніх перавозках іх зменшылася на 20 працэнтаў.

А. РАМАНОВІЧ, Мінск.

Мінск—Мекка прадпрымальніцтва?

Еўрапейская асацыяцыя па эканоміцы і кіраванню прадпрыемствамі (АЕДЕМ) аб'ядноўвае спецыялістаў-практыкаў, а таксама выкладчыкаў вышэйшай школы, вучоных, якія заняты ў гэтай галіне. У маі бягучага года ў іспанскім горадзе Уэльва-Сельвія адбыўся І кангрэс АЕДЕМ, у якім прымалі ўдзел прадстаўнікі Балгарыі, Венгрыі, Англіі, Партугаліі, Румыніі, Іспаніі, Францыі і Беларусі. На тым кангрэсе прыняты Статут і выбраны кіруючыя органы АЕДЕМ. Прыемна, што ў кіруючы Савет гэтай арганізацыі быў выбраны прадстаўнік нашай рэспублікі — прафесар, загадчык кафедры аўтаматызаваных сістэм кіравання Белдзяржуніверсітэта В. Краснапрошын, а яшчэ 15 беларускіх спецыялістаў сталі паўнапраўнымі членамі гэтай асацыяцыі.

Нядаўна ў Мінску быў створаны рэгіянальны філіял АЕДЕМ. Прынята таксама рашэнне аб правядзенні ў верасні 1993 года ў сталіцы нашай рэспублікі II кангрэса Еўрапейскай асацыяцыі.

Днямі ў Мінск прыбыла група кіруючых работнікаў АЕДЕМ. Будуць прачытаны 20 лекцый па новых метадах кіравання, аналізу фінансавай сферы, маркетынгу.

Раман ШАЎКО.

НА СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Парламент адмаўляе ў рэферэндуме, але згаджаецца на датэрміновыя выбары

Дыскусія народных дэпутатаў на тэму: быць ці не быць рэферэндуму завяршылася паіменным галасаваннем. 202 дэпутаты выказаліся за праект, прапанаваны Прэзідыумам Вярхоўнага Савета. У ім гаворыцца: «У сувязі з парушэннем артыкулаў 11 і 12 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб народным галасаванні (рэферэндуме) у Рэспубліцы Беларусь» адхіліць на падставе артыкула 14 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб народным галасаванні (рэферэндуме) у Рэспубліцы Беларусь» прапанову грамадзян Рэспублікі Беларусь аб правядзенні рэспубліканскага рэферэндуму з фармулёўкай пытання: «Ці лічыце Вы неабходным правядзенне восенню 1992 года выбараў у вышэйшы орган дзяржаўнай улады Рэспублікі Беларусь на падставе Закона «Аб выбарах народных дэпутатаў Беларусі», праект якога ўнесены апазіцыяй БНФ у Вярхоўны Савет, і ў сувязі з гэтым датэрміновы роспуск цяперашняга Вярхоўнага Савета?»

На галасаванне быў пастаўлены і праект пастановы апазіцыі, які прадугледжвае правядзенне рэспубліканскага рэферэндуму 6 снежня 1992 года У яго падтрымку выказаліся 35 народных дэпутатаў.

Дарэчы, яшчэ да ўключэння электроннай сістэмы галасавання, удзельнікі сесіі пацікавіліся, які ж пункт гледжання па гэтаму пытанню ў Станіслава Шушкевіча. Кіраўнік парламента адказаў, што пры вынясенні пастановы Прэзідыума на абмеркаванне сесіі ён вымушаны быў падпарадкавацца большасці, аднак пры галасаванні мае намер устрымацца. У якасці аднаго з аргументаў ён назваў недастатковую падрыхтаванасць прапанаванай Прэзідыумам пастановы.

Аб гэтым гаварылі і многія дэпутаты. Размова, у прыватнасці, ішла аб адсутнасці ў пастанове пераліку канкрэтных парушэнняў заканадаўства аб рэферэндуме, не было канстатавана, кім іменна яны дапушчаны.

У перапынку паміж пасяджэннямі мы ўзялі кароткае інтэрв'ю ў лідэра апазіцыі Зянона Пазняка.

— Зянон Станіслававіч, у сераду на прэс-канферэнцыі вы сказалі, што ў апазіцыі ў выпадку адмовы Вярхоўным Саветам у правядзенні рэферэндуму ёсць свая стратэгія і тактыка. Ці прыйшоў час абнародаваць іх?

— Не.

— Ці можна чакаць вашых нечаканых дзеянняў у сценах парламента?

— Мы не спяшаемся. Нічога экстраардынарнага тут не адбудзецца.

І пасля галасавання аб адмове ў правядзенні рэферэндуму страсці ў парламенце не ўціхлі. Паколькі наступны дакумент, які трэба было разглядзець дэпутатам, — праект заявы Вярхоўнага Савета аб неабходнасці паскарэння канстытуцыйных пераўтварэнняў у Рэспубліцы Беларусь і прыняцця новых выбарчых законаў. У ім, у прыватнасці, прапаноўвалася прыняць новую Канстытуцыю не пазней 1993 года. Быў у дакуменце і запіс аб правядзенні выбараў у новы вышэйшы орган дзяржаўнай улады рэспублікі ў сакавіку 1994 года.

Апошняе пытанне выклікала найбольш гарачыя спрэчкі. Паколькі, прыняўшы пастанову, цяперашні Вярхоўны Савет бярэ на сябе абавязацельства пайсці ў адстаўку на год раней за ўстаноўлены заканадаўствам тэрмін. Кіраўнік парламента Станіслаў Шушкевіч адкрыта сказаў, што прыняцце гэтага пункта заявы з'явіцца крокам насустрач тым людзям, якія хацелі ўдзельнічаць у рэферэндуме. Усім было ясна, што кампраміс магчымы. Аднак многія дэпутаты не адразу згадзіліся на гэта. А лідэры апазіцыі заявілі аб неканстытуцыйнасці такога рашэння.

Галасаваць прыйшлося два разы. І толькі пасля паўторнага дэпутаты пакінулі ў пастанове абзац аб новых выбарах. Аднак, на думку многіх з іх, такая заява не мае заканадаўчай сілы, і гэты крок парламента нікога ні да чога не абавязвае. Прынамсі, цяпер.

Парламенцкім дэбатам 29 кастрычніка папярэднічала выступленне перад дэпутатамі старшыні праўлення Нацыянальнага Банка Беларусі Станіслава Багданкевіча. Ён сказаў, што Беларусь, якая ўмее вырабляць нядрэнныя тавары, на жаль, так і не навучылася гандляваць. Менавіта гэтым прапікам можна растлумачыць адсутнасць у дзяржаўнай казне расійскіх грошай.

Расійскія прадпрыемствы заплацілі за выраблену ў Беларусі прадукцыю ўсяго 37 мільярдаў рублёў. А астатняя частка сумы — 100 мільярдаў рублёў — рэспубліка проста падарыла неплацежаздольным пакупнікам. Праўда, ён адзначыў, што Цэнтральны банк Расіі для таго, каб Беларусь змагла закупіць за расійскія рублі нафту і газ, прадаставіў 40 мільярдаў рублёў на льготных умовах. Гэтымі днямі дасягнута таксама дагаворанасць з Барысам Ельцыным і Ягорам Гайдарам на прадастаўленне беспрацэнтнага тэхнічнага крэдыту яшчэ ў размеры 20 мільярдаў рублёў. У той жа час расійскі ўрад не мае намеру ўзяць на сябе аплату прадукцыі, пастаўленай канкрэтным суб'ектам Расіі. Пакупнікі ж беларускай прадукцыі, у сваю чаргу, не хочуць браць крэдыты для правядзення ўзаемазаліку.

Уладзімір ГЛОД,
Ларыса ЛАЗАР,
Аляксандр ЛІМАНОЎСКІ,
парламенцкія карэспандэнты БЕЛІНФАРМа.

ФАКТ ФАКТ

Адбылося пасяджэнне прэзідыума савета Федэрацыі прафсаюзаў. Разгледжана пытанне аб ходзе выканання праграмы занятасці насельніцтва рэспублікі. У бліжэйшыя два месяцы, паводле, прагнозаў, да 20-ці тысяч людзей будуць скарочаны. Прафсаюзы прапануюць канкрэтныя меры барацьбы з беспрацоўем: удасканаленне страхавых фондаў і кас па беспрацоўю, больш рэзультатыўнае выкарыстанне калектыўных дагавораў і тарыфных пагадненняў.

***

Мінгарвыканком дазволіў Мінскаму гарадскому камітэту партыі камуністаў Беларусі правесці 7 лістапада мітынг і дэманстрацыю, прысвечаныя 75-й гадавіне памятнай усяму свету падзеі, Арганізатарам мерапрыемства дазволена сабрацца на плошчы Незалежнасці, ускласці кветкі да помніка Леніну і прайсці калонамі па праспекту Скарыны да плошчы Перамогі. У парку імя Горкага адбудзецца мітынг.

***

Новы ўсеяпонскі рэкорд скорасці для пасажырскіх паяздоў раўняецца 352 кіламетры ў гадзіну. «Рэкардсменам» стаў доследны прататып скораснага поезда будучыні.

ЖУРНАЛІСТЫ І НАЦЫЯНАЛЬНАЕ АДРАДЖЭННЕ

Нацыянальна-культурнае Адраджэнне і сродкі масавай інфармацыі — такая тэма рэспубліканскай нарады рэдактараў газет і часопісаў, якая адбылася 29 кастрычніка ў Міністэрстве інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Уступным словам нараду адкрыў міністр інфармацыі Анатоль Бутэвіч. Яго прамова была прысвечана не толькі задачам, што стаяць перад журналісцкімі калектывамі, але і мерам, якія міністэрства і ўрад прымаюць у падтрымку друку.

Перад прысутнымі выступілі намеснік міністра інфармацыі Іван Карэнда, старшыня Камісіі Вярхоўнага Савета рэспублікі па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны Ніл Гілевіч, намеснік старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета па пытаннях галоснасці, сродкаў масавай інфармацыі і правоў чалавека Анатоль Вярцінскі, вучоныя Адам Мальдзіс і Леанід Лыч, старшыня Саюза журналістаў рэспублікі Леанід Екель, дэкан факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Алег Слука. Аб цяперашніх праблемах распаўсюджвання перыядычных выданняў расказалі начальнік рэспубліканскага аб'яднання «Белсаюздрук» Галіна Панфіловіч і начальнік Упраўлення паштовай сувязі і распаўсюджвання друку Аркадзь Краўцоў. Затым адбыўся абмен думкамі.

У нарадзе прыняў удзел і выступіў з прамовай намеснік Старшыні Савета Міністраў рэспублікі Міхаіл Дзямчук.

БЕЛІНФАРМ.

«СТАНДАРД ОЙЛ», «МОБІЛ», «ТЭКСАКА» І «БЕЛАРУСКІ НАФТАВЫ КЛУБ»—«НАФТАВЫЯ СПРУТЫ»?

АЙЧЫННЫ ПРЫВАТНЫ БІЗНЕС ДАПАМОЖА СВАЁЙ РЭСПУБЛІЦЫ Ў ВЫРАШЭННІ ЭНЕРГЕТЫЧНАЙ ПРАБЛЕМЫ

Калі чуеш пастаянныя папрокі ў адрас беларускага ўрада і легкаважкія парады яму наконт таго, якую энергетычную палітыку праводзіць лепш, хочацца чамусьці адказаць своеасаблівым каламбурам: лепш за ўсё мець уласную нафту. Хто мае яе—у таго і ўсе магчымасці для сапраўды вялікай палітыкі. У каго ж энергетычных крыніц нягуста — таму толькі і застаецца, што прыстасоўвацца да абставін.

Не сакрэт, што кіраўнікі нашай эканомікі даўно ўжо імкнуцца вызваліцца з цяжкіх абдымкаў нафтавай палітыкі, праводзімай Расіяй — асноўным нашым пастаўшчыком энерганосьбітаў. Дзіва што: ці зможам мы плаціць былому «старэйшаму брату» замест 4—5 тысяч рублёў за тону «чорнага золата» ўсе 25 тысяч? А ён вось-вось гэтага запатрабуе. І што тады скажуць нашы небагатыя спажыўцы, калі замест 1 рубля 85 капеек за кілават-гадзіну яны неўзабаве будуць вымушаны «адшпільваць» за яе 15 рублёў?

У такой сітуацыі міжволі пачнеш шукаць іншых партнёраў — за морамі і акіянамі, у экзатычных Кувейце ды Саудаўскай Аравіі. Магчыма, нафтавыя шэйхі і дапамогуць, але, зразумела, не задарма. Аднак ці так ужо неабходныя далёкія вандроўкі, калі дапамогу можна адшукаць і пад бокам, у сябе дома? Частку нялёгкай ношы гатоў узяць на сябе «Беларускі нафтавы клуб»—пазадзяржаўная прадпрымальніцкая арганізацыя. Урад рэспублікі не супраць дзелавога дыялога з «клубам» і ўжо разлічвае, што той зможа забяспечыць пастаўкі ў Беларусь да адной трэці неабходных ёй аб'ёмаў нафты.

Фінансавай асновай «Беларускага нафтавага клуба» (БНК) — акцыянернага таварыства — з'явіцца прыватны капітал. Кожны з акцыянераў унясе ва ўстаўны фонд па мільёну рублёў, і ўжо можна меркаваць, што ёсць нямала жадаючых запісацца ў «нафтавыя шэйхі».

Такім чынам, «навічок» адразу прэтэндуе на ролю даволі магутнай прамыслова-фінансавай групы. Думаецца, што ёй будзе пад сілу забяспечыць увесь тэхналагічны цыкл — ад распрацоўкі нафтавых свідравін у Цюмені і іншых рэгіёнах да дастаўкі сыравіны на прадпрыемствы рэспублікі. Праблем тут, вядома, дастаткова, паколькі Сібір для нас цяпер— не блізкі свет, але ж і першыя нафтавыя каралі, скажам, тых жа ЗША, пачыналі не з амерыканскага штата Тэхас.

Словам, на шырокім полі эканамічнай дзейнасці беларускі бізнес аслупаваў яшчэ адзін участак, на гэты раз—нафтавы.

Арганізацыйнае афармленне БНК адбудзецца сёння на спецыяльным пасяджэнні яго заснавальнікаў у Саюзе прадпрымальнікаў Беларусі. Больш падрабязна пра гэту прадпрымальніцкую акцыю «Звязда» раскажа ў адным са сваіх наступных нумароў.

Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

Крытыкуючы «Звязду», дэпутат Козік не меў рацыі

Пазаўчора ў час ранішняй «размінкі» ў Вярхоўным Савеце старшыня пастаяннай парламенцкай Камісіі Леанід Козік пакрытыкаваў нашу газету, а дакладней — маю нататку «Рэанімацыя КПБ: спроба рэваншу ці прапагандысцкае шоу?», змешчаную ў нумары за мінулы аўторак. Нагадаю, размова ў ёй ішла пра тое, што Вярхоўны Савет нечакана для многіх вырашыў вярнуцца да пытання аб прыпыненні дзейнасці КПБ і нацыяналізацыі яе маёмасці. У публікацыі называліся некаторыя прозвішчы дэпутатаў, якія прагаласавалі за гэту прапанову (галасаванне было паіменным). Прыгадвалася і імя Л. Козіка.

Леанід Пятровіч рашуча абверг гэты факт, зазначыўшы, што свядома галасаваў супраць уключэння такога пытання ў парадак дня. Адначасова дэпутат папрасіў, каб Сакратарыят разабраўся з гэтым паклёпам на яго.

Сакратарыят разабраўся. У канцы вячэрняга пасяджэння перад парламентам выступіў старшыня Камісіі па кантролю галасавання Аляксей Ніканчук, які, у прыватнасці, заўважыў:

«...Непаразуменне высветлілася самім Леанідам Пятровічам і ніякіх пытанняў не засталося. Але заява зроблена ім з трыбуны афіцыйна. У ёй прагучала назва адной з нашых найшаноўнейшых газет — «Звязда». І паколькі быў прамы эфір, каб ні ў каго не засталося ніякіх сумненняў, камісія па ўзгадненню з Сакратарыятам сесіі вырашыла даць афіцыйную даведку: «Надрукаваны ў «Звяздзе» матэрыял абсалютна дакладны». ...Недавяраць камп'ютэру падстаў няма. Таму зробленая на ранішнім пасяджэнні заява з'яўляецца праблемай самога Леаніда Пятровіча».

Застаецца пашкадаваць, што Беларускае тэлебачанне, паказаўшы выступленне Леаніда Козіка, чамусьці палічыла немэтазгодным паказваць заяву Аляксея Ніканчука, у якой абвяргаецца крытыка ў адрас «Звязды».

Валянцін ЖДАНКО.

ДА КАНЦА ПАДПІСКІ ЗАСТАЛОСЯ 2 ДНІ, ІНДЭКС «ЗВЯЗДЫ» — 63850, ПАДПІСНАЯ ЦАНА НА ПАЎГОДА — 120 РУБЛЁЎ.

ВАША ЗДАРОЎЕ

Пра алей, малако і семечкі

ПРАПАНУЕМ НЕКАЛЬКІ НАРОДНЫХ РЭЦЭПТАЎ АД РОЗНЫХ ХВАРОБ

Сродак ад грыпу. 0,5 літра малака закіпяціць, дадаць 2 сталовыя лыжкі цыбулі, сцёртай на дробнай тарцы, крыху настояць.

Піць у цёплым выглядзе 2—3 разы на дзень пры пасцельным рэжыме. Гэта малако можна піць з мёдам.

Для дзяцей дозу паменшыць: у 1 шклянку гарачага малака апусціць 1 цыбуліну, разрэзаную на чатыры часткі. Настояць, працадзіць і даваць піць дзіцяці малако. Грып праходзіць за некалькі дзён без усялякіх ускладненняў.

Хранічны танзіліт вылечваецца алеем (ссаць як цукерку). Гэты метад шырока вядомы, але не ўсе ім карыстаюцца, а дарэмна. Алей — сталовую лыжку — трымаць у пярэдняй поласці роту.

Алей будзе разрэджвацца, і калі стане, як вада, выплюньце яго і паглядзіце: калі гэтая вадкасць жаўтаватага колеру, дык паўтарыце працэдуру. Лепш за ўсё яе рабіць раніцай нашча і ўвечары перад сном.

Арганізм вызваляецца ад шкодных мікробаў, наладжваецца абмен рэчываў.

Пры адкладанні солей нарэзаць тры яблыкі сярэдняга памеру, пакласці ў эмаліраваную каструлю, наліць туды літр вады, давесці да кіпення, дадаць цукар па смаку (можна і без цукру), настойваць ноч.

Піць на працягу наступнага дня, а ўвечары падрыхтаваць нанава. І так некалькі дзён, пакуль не адчуеце значную палёгку. Гэта адбудзецца тыдні праз два.

Зімой пры адсутнасці свежых яблыкаў выкарыстоўвайце сушаныя.

Пры расстройстве жывата могуць дапамагчы наступныя парады: пасаліце злёгку яечны бялок і праглыніце: у 50—100 г гарэлкі дадаць крыху чаю, настояць і выпіць.

Пры стэнакардыі добра дапамагаюць гарбузовыя семечкі.

Лягчэй папярэдзіць

Амаль кожны другі дарослы нярэдка адчувае такі моцны боль у паяснічна-крыжавой вобласці, што часова страчвае працаздольнасць. Вядомы прынцып медыцыны «Хваробу лягчэй папярэдзіць, чым лячыць» асабліва актуальны пры паяснічна-крыжавым радыкуліце.

Калі вам даводзіцца ўзнімаць цяжар, ніколі не рабіце гэта на прамых нагах, нахіліўшы тулава наперад, інакш можа трэснуць дыск. Рабіць рэкамендуем наступным чынам: прысесці, сагнуць ногі ў каленях і, уздымаючы груз, трымаць тулава вертыкальна, і нават крыху выгнуўшы яго назад (поза штангіста). Для фізічна нетрэніраваных людзей асабліва небяспечныя рэдкія «бытавыя» падыманні цяжару (прыўзняць шафу, перанесці цяжкі мяшок). Памятайце пра гэта.

Калі вам даводзіцца доўга працаваць, стоячы на адным месцы (напрыклад, каля станка), ці, наадварот, у вас сядзячая работа, дык абавязкова праз кожныя сорак хвілін размінайце паясніцу, робячы ёю марудныя кругавыя рухі і асцярожныя нахілы ва ўсе бакі. Карысна і памасіраваць стомленыя мышцы спіны.

У час работы засцерагайцеся працяглага знаходжання ў паўсагнутай ці іншай нязручнай позе (напрыклад, нахіліўшыся да нізкага станка, да ванны пры мыцці бялізны, пры сельгасработах). Калі ж гэтага нельга пазбегнуць, дык праз кожныя пятнаццаць мінут выпроствайцеся і «размінайце» паясніцу.

Для прафілактыкі хваробы спаць лепш на цвёрдай пасцелі, таму што на мяккай пазваночнік празмерна прагінаецца і міжпазванковыя дыскі раней зношваюцца. Раніцай займайцеся спецыяльнай гімнастыкай для ўмацавання мышцаў спіны. Пра комплекс гэтых практыкаванняў вам раскажуць у кабінеце лячэбнай фізкультуры ў паліклініцы. Акрамя таго, папярэджвае і здымае боль у паясніцы плаванне.

Жанчынам трэба таксама ведаць, што ў перыяд з'яўлення ці ўзмацнення болю ў паясніцы нельга хадзіць у абутку на высокіх абцасах, паколькі пры гэтым паясніца выгінаецца наперад і нагрузка на паражоныя дыскі ўзмацняецца. І яшчэ імкніцеся пазбягаць пераахаладжэння паясніцы.

Людзям, якія ўжо хварэлі паяснічна - крыжавым радыкулітам, неабходна мець спецыяльны пояс штангіста ці карсет і надзяваць у тых выпадках, калі іх чакае нязвыклая фізічная нагрузка.

Калі пасля работы, у нязручнай позе, пераносу цяжару, пераахаладжэння ў вас з'явіўся ныючы боль у паяснічна-крыжавой вобласці, пастаўце на зону болю пярцовы пластыр ці гарчычнік (грэлку нельга) і некалькі дзён пазбягайце нахілаў і падымання цяжару (калі боль не прайшоў, звярніцеся да неўрапатолага).

Калі ж пасля падымання грузу ўзнік рэзкі боль у паясніцы (прастрэл, люмбага), пры якім цяжка хадзіць, не імкніцеся пазбавіцца ад яго хатнімі сродкамі. Звярніцеся да неўрапатолага ці выклікайце ўрача на дом. Пры моцным болю неабходна захоўваць строгі пасцельны рэжым. Лячэнне, распачатае ў першыя дні, папярэдзіць далейшае абвастрэнне хваробы.

СМАЧНА ЕСЦІ!

Стравы з кансерваў

Працягваем знаёмства з рэцэптамі страў з кансерваў, якія можна набыць у гандлі.

Боршч з кансерваў «Капуста тушаная» з геркулесам: 1 слоік кансерваў, 1,5 л. булёну ці вады, 1—2 ст. лыжкі шматкоў «Геркулес», смятана, соль.

У кіпячы булён ці ваду пакласці аўсяныя шматкі, давесці да кіпення і вылажыць кансервы. Боршч варыць да гатоўнасці шматкоў. У канцы варкі пакласці соль. Смятана — пры падачы.

Боршч з кансерваў «Буракі гарнірныя» і «Капуста тушаная»: 2 слоікі кансерваў, 1—2 морквы, 1—2 цыбуліны, 1—2 лыжкі свінога тлушчу, 1 ст. лыжка таматнай пасты, 1 л булёну ці вады, 0,5 ч. лыжкі воцату, цукар, смятана, вострыя прыправы, зяленіва, соль.

Моркву здрабніць на буйной тарцы і разам з нарэзанай цыбуляй абсмажыць на свіным тлушчы, дадаўшы ў канцы таматную пасту. У кіпячы булён ці ваду пакласці агародніну, кансерваваную капусту і варыць 5 хвілін. Потым дадаць гарнірныя буракі разам з залівай (цэлыя — парэзаць), воцат, прыправы, соль, цукар. Усё давесці да кіпення і даць настояцца 5 хвілін. Зяленіва і смятана — пры падачы.

Бурачнік з гарнірных буракоў: 1 слоік кансерваў, 3 бульбіны, 0,5—0,7 л булёну ці вады, 1 ст. лыжку свінога тлушчу, 0,5 ч. лыжкі воцату, 2—3 памідоры ці 1—2 ст. лыжкі таматнай пасты, прыправы, цукар, соль.

У кіпячы булён ці ваду пакласці нарэзаную бульбу, варыць яе да паўгатоўнасці, потым дадаць кансервы (цэлыя буракі парэзаць) з залівай. Свежыя памідоры дробна нарэзаць і спасераваць на тлушчы, пасля чаго дадаць у бурачнік. Замест памідораў можна выкарыстаць таматную пасту. Заправіць гатуемую страву воцатам, прыправай, соллю і цукрам, давесці да кіпення і даць настояцца 5—10 хвілін.

Суп з «Морквы гарнірнай»: 1 слоік кансерваў, 0,5 л булёну ці вады, 2—3 бульбіны, 1 цыбуліну, 100 г варанай каўбасы, 30—40 г алею ці маргарыну, перац, пятрушка, соль.

У кіпячы булён ці ваду пакласці нарэзаную невялічкімі кубікамі бульбу і варыць да паўгатоўнасці. За гэты час спасераваць на алеі ці маргарыне цыбулю і нарэзаную дробнымі кубікамі каўбасу і апусціць у каструлю. Потым пакласці туды ж кансервы разам з залівай. Давесці да кіпення і варыць да гатоўнасці бульбы. Заправіць соллю і перцам па смаку. Пятрушка — пры падачы.

Боршч са шчаўя з кансерваваным шчаўем: 250 г шчаўя, 1 л булёну ці вады, 2—3 бульбіны, 1 цыбуліна, 1 ст. лыжка мукі, 1 яйцо, 30—50 г масла, смятана, соль, зяленіва.

У кіпячы булён ці ваду пакласці нарэзаную бульбу і варыць 10 хвілін. Спасераваць на масле нарэзаную цыбулю і разам са шчаўем апусціць у каструлю. Варыць 5 хвілін. Спасераваць на масле муку, развесці невялікай колькасцю вадкасці і апусціць у каструлю. Давесці ўсё да кіпення. Пры падачы пакласці ў талерку смятану, нарэзанае варанае яйка, пасыпаць зяленівам.

УЛАСНАЯ СПРАВА: ЯК ЯЕ ЗАЙМЕЦЬ?

ПАРАДЫ ДАСВЕДЧАНАГА ЧАЛАВЕКА

Сёння колькасць жадаючых заняцца прадпрымальніцтвам па-ранейшаму значная. Але не ўсе ведаюць, што для гэтага неабходна. З практычнага вопыту рэгістрацыі будучых бізнесменаў лічу — у першую чаргу неабходна ўважліва вывучыць наяўныя заканадаўчыя акты, якія рэгламентуюць такую дзейнасць. Сярод іх некалькі асноўных. Гэта Законы Рэспублікі Беларусь «Аб прадпрыемствах у Рэспубліцы Беларусь», «Аб уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь», «Аб прадпрымальніцтве ў Рэспубліцы Беларусь», «Аб арэндзе», а таксама некалькі пастаноў урада Рэспублікі Беларусь, якія канкрэтызуюць механізм увасаблення законаў у жыццё. У прыватнасці, пастанова СМ РБ № 272 ад 1. 11. 90 г. «Аб дзяржаўнай рэгістрацыі прадпрыемстваў і арганізацый», пастанова СМ РБ № 386 ад 16.10.91 г. «Аб парадку выдачы суб'ектам гаспадарання спецыяльных дазволаў (ліцэнзій) на ажыццяўленне асобных відаў дзейнасці і дзяржаўнай рэгістрацыі прадпрымальнікаў, якія ажыццяўляюць сваю дзейнасць без утварэння юрыдычнай асобы». У гэты пералік трэба таксама дадаць дакумент неіснуючай дзяржавы: пастанову СМ СССР № 590 ад 19.06.90 г. «Аб зацвярджэнні Палажэння аб акцыянерных таварыствах і таварыствах з абмежаванай адказнасцю і Палажэння аб каштоўных паперах».

Калі вы не хочаце адразу ўскладняць сабе жыццё «папяровымі» справамі, то лепш рэгістравацца прадпрымальнікам-адзіночкай, без утварэння юрыдычнай асобы. Захапіўшы з сабой пашпарт і дакумент, які пацвярджае вашу кваліфікацыю (калі намячаемая дзейнасць можа пагражаць жыццю і здароўю людзей ці навакольнаму асяроддзю), вы накіроўваецеся ў выканком раённага (гарадскога) Савета народных дэпутатаў па месцы жыхарства. Напісаўшы заяву, заплаціўшы рэгістрацыйны ўзнос у размеры 1/10 мінімальнай зарплаты праз любую ашчадкасу і пакінуўшы фатаграфію памерам 3×4, праз 30 дзён вы атрымаеце пасведчанне, пры наяўнасці якога любы банк адкрые разліковы рахунак.

Калі ж хтосьці хоча паставіць справу на салідную аснову, можна ствараць прадпрыемства, фірму, таварыства з абмежаванай адказнасцю (ці, як цяпер модна гаварыць, Лтд). Прадпрыемства ці фірма могуць быць заснаванымі на прыватнай, калектыўнай ці сумеснай (у тым ліку сямейнай) уласнасці. Лтд—аналагічна, але колькасць удзельнікаў павінна быць не менш двух.

Далей неабходна падрыхтаваць устаноўчыя дакументы. Для ўсіх відаў прадпрыемстваў, фірм, Лтд неабходны:

— заява на рэгістрацыю;
— статут у 2-х экземплярах;
— дакументы на юрыдычны адрас;
— эскіз штампа і пячаткі;
— рэгістрацыйны ўзнос у размеры 8 мінімальных зарплат, аплачаны праз ашчадкасу ці банк.

Калі заснавальнікаў фірмы ці прадпрыемства больш двух чалавек, а таксама для Лтд патрэбны дадаткова:

— пратакол устаноўчага сходу;
— устаноўчы дагавор у 2-х экземплярах.

Юрыдычным адрасам вашага прадпрыемства ці фірмы можа быць арандуемае памяшканне, што пацвярджаецца гарантыйным пісьмом ці копіяй дагавора арэнды, а таксама дамашні адрас аднаго з заснавальнікаў ці ўдзельнікаў Лтд. У другім выпадку трэба ўзяць у ЖЭС тыповую даведку аб саставе сям'і і заверыць там жа ці натарыяльна згоду (подпісы аб згодзе) усіх паўналетніх жыльцоў кватэры.

Маючы гэтыя дакументы, можна ісці ў выканком. Акрамя таго, у Мінску, каб не было ў дзевяці яго раёнах шматлікіх паўтораў, неабходна ўзгадніць у гарвыканкоме (пакой 417) назву прадпрыемства ці фірмы. Яна ўводзіцца ў памяць ЭВМ.

Статут і ўстаноўчы дагавор пасля юрыдычнай экспертызы ў выканкоме завяраюцца натарыяльна. Акрамя таго, для Лтд да рэгістрацыі адкрываецца часовы рахунак, на які ўносіцца сума не менш 30 працэнтаў устаўнога фонду. Па закону ваша фірма ці прадпрыемства будуць зарэгістраваны на працягу 30 дзён.

Майце на ўвазе: поўная назва суб'екта гаспадарання на тытульным лісце статута, а ў далейшым і на пячатцы, павінна быць спачатку на беларускай мове. І яшчэ: у статуце абавязкова павінна адлюстроўвацца маёмасная адказнасць самога суб'екта гаспадарання, а таксама яго заснавальнікаў ці ўдзельнікаў.

Многія з пачынаючых прадпрымальнікаў пры падрыхтоўцы ўстаноўчых дакументаў звяртаюцца за дапамогай да сваіх сяброў і знаёмых. На мой погляд, каб пазбегнуць памылак, лепш звярнуцца ў спецыялізаваную фірму.

Асабіста мне імпануе прафесіянальная работа юрыстаў Саюза малых прадпрыемстваў Рэспублікі Беларусь, якія размяшчаюцца па адрасу: вуліца Берсана, 1, пакой 305. Іх тэлефон — 20-93-41.

А. ПЯТРУНЯ,
Галоўны спецыяліст вытворча-камерцыйнага аддзела Партызанскага райвыканкома Мінска.

БІЗНЕС-КЛУБ

ДЗЕЛАВЫЯ ПЕРАГАВОРЫ

Пачынаць трэба з дасканалай падрыхтоўкі. Вызначыць месца правядзення перагавораў, дату, час пачатку мерапрыемства.

Адразу вырашаем: хто ўдзельнічае ў перагаворах, хто сустракае і праводзіць гасцей, хто вядзе пратакол сустрэчы. Падбіраем даведачны матэрыял, рэкламныя праспекты і каталогі, узоры навукова - тэхнічнай прадукцыі і тавараў.

Трэба дакладна ведаць, чаго вы хочаце ад другога боку, накідаць рабочы план. Прадумаць пытанні ўласныя — і прадбачыць сустрэчныя.

Звычайна ў састаў дэлегацыі ўключаюць ад трох да пяці чалавек. Група большай колькасці становіцца некіруемай. Акрамя кіраўніка ў яе ўваходзяць саветнікі па тэхнічных, эканамічных і фінансавых пытаннях, прадстаўнік аддзела рэкламы і юрыст. Кожны павінен быць кампетэнтным спецыялістам, а група ў цэлым — камандай.

Акіньце крытычным позіркам памяшканне, у якім будзеце прымаць гасцей. Пакой ні ў якім разе не павінен быць прахадным! Сваім выглядам ён будзе характарызаваць гаспадароў — не забывайце пра гэта. Абавязковая ўмова — чысціня і свежае паветра.

Прадумайце, як рассадзіць людзей. Лепш за ўсё — за круглым сталом ці наўскос адзін ад аднаго за гасцёвымі столікамі. Пазбягайце ўстанаўліваць крэслы адно супраць другога. Гасцей звычайна рассаджваюць тварам да акна, спіной да дзвярэй.

Кожны бок мае свае традыцыі. У час падрыхтоўкі да перагавораў вывучыце іх, навядзіце даведкі аб фірме гасцей, аб захапленнях кіраўніка дэлегацыі.

Пастаўце на стол мінеральную ваду, падрыхтуйце ключ, каб не было праблемы з адкрываннем бутэлек. Шклянкі павінны быць бездакорнай чысціні!

Мова рэчаў гаворыць: калі на стале ёсць попельніца, усіх запрашаюць курыць. Аднак, збіраючыся закурыць, не забудзьцеся спытаць дазволу ў жанчын, якія ўваходзяць у састаў дэлегацый.

Калі ж попельніцы на стале не будзе, гэта значыць — курыць нельга. У гэтым выпадку павінна быць спецыяльнае памяшканне для перакураў. Яго можна выкарыстоўваць для выхаду са складанай сітуацыі, канфідэнцыяльнай размовы.

Не забудзьцеся пакласці на стол ручкі, алоўкі, блакноты для запісаў. Лепш абазначыць кожнае месца таблічкай з імем і пасадай удзельніка перагавораў. На ўваходныя дзверы таксама прымацуйце таблічку: «Не ўваходзіць, ідуць перагаворы».

Дзелавая культура патрабуе звяртацца адзін да аднаго па імені, але абавязкова на «вы».

Пастарайцеся стварыць натуральную, прыемную абстаноўку, праявіць гасціннасць. Незаменны для гэтага самавар. Калі вырашыце правесці перагаворы ў духу рускага чаяпіцця, выкарыстоўвайце цукар хуткарастваральны, выберыце на свой густ пернікі, бублікі і іншыя прысмакі.

Пачастунак рыхтуецца загадзя на асобным стале, накрываецца зверху свежай сурвэткай. Не забудзьце і пра сурвэткі для гасцей і гаспадароў.

Калі хочаце прапанаваць віно, лікёр, каньяк да чаю ці кавы, прытрымлівайцеся правіла: разлівае напіткі кіраўнік таго боку, які частуе, дазіруе тэмп і колькасць пітва кіраўнік таго боку, які прымае. Зразумела, што гэта можа быць адна асоба.

Цяпер быццам бы ўсё прадумана, умовы гульні засвоены. Застаецца — прыняць гасцей. А як?

Лепш за ўсё паслаць за імі машыну. Калі яны пад'едуць, уся прымаючая група павінна быць у зборы і сустрэць іх на парозе офіса.

Не дэманструйце расхлябанасць, недысцыплінаванасць. Кепска адчуваюць сябе госці, калі па адным, адцягваючы ўвагу пабочнымі размовамі, прабачэннямі, пачнуць збірацца гаспадары.

Непрымальны дзелавы стыль кіраўніка, які камандуе па селектары: «Іван Іванавіч, зайдзі да мяне! Тут да нас прыбылі...».

Традыцыйна вітаюцца кіраўнікі груп, абменьваюцца візітнымі карткамі, а потым прадстаўляюць супрацоўнікаў. Ананімаў на перагаворах не павінна быць. Гэта парушэнне правіл.

Дыктафоны, стэнаграфісткі звычайна выклікаюць напружанасць, павышаны кантроль за дзеяннямі і размовай. У вас іншая задача. Таму — рабіце вывады.

Штырліц меў рацыю: запамінаюцца першая і апошняя фразы. Прыдумайце і адрэпеціруйце іх загадзя. Пачніце з прыемных слоў у адрас фірмы і кіраўніка дэлегацыі, пакажыце сваю дасведчанасць, кампетэнтнасць. Такім чынам, стане ясна: вы падрыхтаваны, час не будзе патрачаны дарэмна.

Незалежна ад вынікаў перагавораў пастарайцеся пакінуць добрае ўражанне аб сабе. Раскажыце трапны, даступны гасцям анекдот, праводзьце іх да машыны, прапануйце праграму культурных мерапрыемстваў. І не забудзьцеся папярэдзіць, што вы гатовы да далейшага супрацоўніцтва.

М. МАЗУРАЎ,
член Саюза менеджэраў.

Заўтра настане чарга тэатраў...

Доўгі час дамы культуры былі цэнтрамі агітацыі і культурнай дзейнасці. Наш час унёс карэктывы і ў іх працу. Усё часцей культасветнікі пачалі задумвацца аб тым, дзе знайсці сродкі, каб пратрымацца. Сёння адміністрацыя ДК вымушана скарачаць сваіх супрацоўнікаў, бо ім няма чым плаціць зарплату. І, як вынік,— закрываюцца шматлікія гурткі і групы. Праўда, для кампенсацыі затрат існуюць платныя формы работы. Але атрыманыя з іх дапамогай грошы ідуць на развіццё іншых калектываў і не прыносяць прыбытку. Хоць менавіта за гэта дамы культуры адлічваюць у бюджэт 18 працэнтаў падатку на дабаўлены кошт. Якія змены чакаюць такія ўстановы ў будучым? Якое для іх будзе знойдзена выратаванне? З гэтымі пытаннямі я звярнулася да першага намесніка міністра культуры РБ Уладзіміра ГІЛЕПА.

— Мяне больш непакоіць становішча, якое склалася з сельскімі клубамі. Таму што сяло нас пракорміць і выведзе на нейкі шлях. Раней дамы культуры абслугоўвалі калгаснікаў. А цяпер мы не можам сказаць, будуць заўтра калгасы ці не. Зараз усё часцей пачала праводзіцца думка аб фермерстве. У такім разе клуб і ўстановы, якімі мы займаліся ўвесь час, нам не патрэбны? Але ж на вёсцы створана выдатная культурная база (каля 7 тыс. клубаў). Клубная работа павінна захавацца, і як выратаванне, перайсці да народнай творчасці, адраджэння тых рамёстваў, якія традыцыйна былі закладзены ў той ці іншай мясцовасці гісторыяй яе развіцця. Клуб павінен стаць месцам вытворчасці, месцам, дзе будуць збірацца ганчары, ткачы і г. д. Адсюль зразумела, што спецыялістаў культурных устаноў трэба перакваліфікаваць. Тым больш, што клуб прапагандысцкага накірунку наказаў доўга жыць. Тут шмат праблем, і пачынаюцца яны з інстытута культуры. Але гэта асобная гаворка. Адна з галоўных задач сёння — растлумачыць культасветнікам, чым яны павінны займацца ў далейшым. У кастрычніку адбудзецца нарада Савета народнай творчасці і клубных устаноў.

— А як быць з гарадскімі культурнымі ўстановамі? Гэта ж велізарнейшыя палацы, пабудаваныя з размахам.

— На жаль, у гарадской сістэме культуры на сённяшні дзень няма ніводнага Палаца культуры. Ужо доўгі час існуюць дзве культуры—дзяржаўная і прафсаюзная, і адна з адной не сябруюць. Таму што дзяржаўная культура — гэта жабрацкая, сельская, а прафсаюзная — гарадская, элітарная. Культработнікі апошняй заўсёды атрымлівалі вышэйшую зарплату. Туды ішлі больш адукаваныя кадры. Тэатры, бібліятэкі горада заўсёды належалі дзяржаве. А вось палацы культуры, забяспечаныя, абсталяваныя найноўшай тэхнікай, былі прафсаюзнымі. І сёння, калі ў прафсаюзаў не стала грошай, яны ўспомнілі, што недзе 15 гадоў назад Міністэрства культуры ставіла пытанне аб аб'яднанні дзвюх культур. Тады прафсаюзы не згадзіліся на гэтую прапанову, а цяпер яны аддалі ў распараджэнне дзяржавы свае нешматлікія сельскія клубы. А ў палацах культуры размяшчаюцца сёння банкі, біржы, камерцыйныя офісы. Міністэрства культуры не можа гэтаму перашкодзіць. Узорныя народныя калектывы — самае важкае, што ёсць у гарадскіх палацаў культуры. Больш там нічога каштоўнага няма, таму што ўсё астатняе можна ствараць і на іншай базе. Вось чаму Міністэрства культуры ўзялося часткова выдзяляць датацыю са сваіх сродкаў на ўтрыманне гэтых самадзейных калектываў. А заводы не аддадуць сваю маёмасць (палацы культуры) нават і тады, калі прафсаюзы разваляцца канчаткова.

— Уладзімір Аляксандравіч, незразумела, як могуць беспакарана змяняць функцыі дамоў культуры?

— У даным выпадку не спрацоўвае Закон аб культуры. У ім сказана, што на ўтрыманне культурных устаноў выдзяляецца не меней 3 працэнтаў, а на самай справе мы маем усяго 1,4 працэнта. Зноў-такі, згодна з Законам, функцыі дамоў культуры не павінны мяняцца. Але ж нават мясцовыя Саветы не прытрымліваюцца гэтага. Сёння ў невялікіх населеных пунктах закрыты практычна ўсе кінаўстаноўкі. Прыходзіць чарга раённых кінатэатраў. Заўтра настане чарга тэатраў...

— Але ў чым прычына такога настрою?

— У тым, што многія абыякава ставяцца да культуры, пачынаючы з дэпутацкага корпуса. Каб не быў абыякавы міністр фінансаў, мы мелі б больш сродкаў на яе ўтрыманне. Я ўпэўнены, што шмат залежыць ад тых, хто кіруе.

Ганна ЛАГУН.

Калі вы купіце малому абнову з маркай брэсцкай фірмы «Надзея», ведайце — над ёю працавала і Валянціна МШАР.

Тры гады працуе яна швачкай, асвоіла некалькі дзесяткаў сумежных аперацый. З задавальненнем шые Валянціна прыгожыя сукеначкі, куртачкі, касцюмчыкі, іншыя дзіцячыя рэчы.

А яшчэ як манекеншчыца ўдзельнічае ў рэкламных паказах вырабаў фірмы.

Фота Эдуарда КАБЯКА. (БЕЛІНФАРМ).

Нашы лясы гарэлі і будуць гарэць. Чаму?

Адпалалі летнія пажары на вялікіх лясных масівах рэспублікі, пакінуўшы пасля сябе бязжыццёвую, мёртвую прастору.

Прыйшоў час падлічыць страты і высветліць сапраўдныя прычыны пажараў. Так, сапраўдныя, а не выдуманыя. Калі ж слухаеш па радыё і тэлебачанні высокапастаўленых чыноўнікаў з ляснога ведамства, не перастаеш здзіўляцца, як натхнёна і дружна яны хлусяць. Паводле іх доказаў атрымліваецца, што асноўнай прычынай пажараў была нядбайнасць людзей, якія наведваюць лясы, недысцыплінаванасць зборшчыкаў ягад, грыбоў, лекавых траў. Але такія сцвярджэнні галаслоўныя і бяздоказныя.

Як вытлумачыць тое, што пажар, узнікшы ў якім-небудзь квартале лесу, у імгненне вока ахоплівае дзесяткі суседніх кварталаў? Выходзіць, што несур'ёзныя людзі дамовіліся адначасова кінуць цыгарэты, непатушаныя запалкі і распаліць вогнішчы адразу ў некалькіх месцах. Але ж такое немагчыма. Сцвярджаю: вялікія пажары ўзнікаюць па некалькіх усім вядомых прычынах.

Кварталы нашых лясоў складаюцца ў асноўным з маладняку хвойных парод — сасны і елкі. І раздзелены яны паміж сабой прасекамі, г. зн. проціпажарнымі палосамі шырынёй каля дзесяці метраў. Але палосы гэтыя, як правіла, загрувашчаны сухой травой, галінкамі, а іншы раз і знарок паваленымі дрэвамі. Вершаліны дрэў суседніх кварталаў таксама часта вельмі зблізаны. Апрацоўваюцца ж прасекі вельмі дрэнна: разаруць плугам глыбокую канаву — вось і ўся «апрацоўка». А між тым маладыя хвойныя лясы лёгка ахопліваюцца не нізавымі, а менавіта вершаліннымі пажарамі. Полымя раздзімаецца ветрам, дасягае даўжыні некалькіх дзесяткаў метраў і бесперашкодна перакідваецца праз прасекі з квартала ў квартал. Вось і атрымліваецца, што лясныя прасекі — гэта ўсяго толькі невялікая і нязначная перашкода для магутнага агню, а прасцей сказаць, фікцыя. Кварталы хвойных лясоў трэба абсаджваць па перыметры палосамі ліставых парод — гэта затрымае і нават лакалізуе пажар. А чаму маўчаць аб усім гэтым вучоныя-лесаводы?

Далей. Па лясах раскіданы яшчэ адзін від помнікаў дрымучай безгаспадарчасці. Гэта лесасекі. Чаго толькі на іх няма: цэлыя, «забытыя» нарыхтоўшчыкамі бярвёны, абрубкі ствалоў, горы галля. Дададзім да гэтага, што ўсе лясы завалены сухімі дрэвамі, так званым сухастоем. Чым не «сілкаванне» для агню?

А чаму б у час не пусціць гэты сухастой на дровы? Дык жа не, усе накінуліся на торф, брыкет — так куды прасцей. А брыкет можна было б нарыхтоўваць з раскіданых па лясах галінак, а торф зберагчы для будучых пакаленняў. І па гэтай праблеме не чуваць галасоў вучоных - лесанарыхтоўшчыкаў.

Прыпамінаю даўняе. Калі нямецка-фашысцкія войскі хутка захапілі нашу рэспубліку, па розных прычынах на яе тэрыторыі аказаліся кінутымі сотні колавых трактароў «ХТЗ». Паліва не было, коней было мала, а зямлю трэба было апрацоўваць — хлеб жа патрэбны быў і захопнікам. Тады акупанты-тылавікі хутка асвоілі ў горадзе Кёльне вытворчасць драўляных газарэгенератарных установак для нашых трактароў, і да вясны 1942 года гэтыя трактары ажылі, пачалі апрацоўваць сялянскія палі. Вось бы такую аператыўнасць ды нашым гаспадарнікам! А то ж льюць слёзы з выпадку таго, што няспынна растуць цэны на дызельнае паліва і бензін. Што, у нашых лясах мала дроў? Што, на нашым МТЗ працуюць бяздарныя канструктары?

Спрабуе лесаахова не пусціць людзей у засушлівыя перыяды ў лясы, ды вельмі ж ужо бессэнсоўна ўсё гэта ў яе атрымліваецца. У ход ідуць лясныя завалы на прасеках (хто падумаў аб тым, што гэта ў першую чаргу крыніцы пажараў?), канавы на дарогах і праездах. Калі і далей так будуць развівацца адносіны паміж наведвальнікамі лесу і лесааховай, то апошняя пачне ладзіць на праездах «воўчыя ямы» і закладваць мінныя палі (для пачатку — проціпяхотныя).

Ставіць ахова і шлагбаўмы, і папераджальныя плакаты, але рэгулярна «забывае» прыбраць гэтыя атрыбуты ў перыяд дажджоў, калі небяспека пажараў знікае. Людзі бачаць такую недарэчнасць і не вельмі звяртаюць увагу на гэтыя папярэджанні.

Іван ХАДЗЯЕЎ,
сакратар Пружанскай раённай арганізацыі Сялянскай партыі.

P.S. Калі апублікуеце, ганарар не высылайце, выкарыстайце на падтрымку «Звязды».

ХАТНІЯ НАРЫХТОЎКІ

Кансервы ў запас

Кансервуючы ў хатніх умовах мяса, трэба памятаць, што на яго паверхні знаходзіцца шмат мікробаў, здольных утвараць споры, устойлівыя да высокай і працяглай тэмпературы. З іх самыя небяспечныя — палачкі батулізму, якія выдзяляюць моцны яд. Іх споры пры хатнім кансерваванні не гінуць, могуць яны трапіць і ў кансервы. І хоць гэта бывае рэдка, нельга выключыць іх прысутнасці, таму што палачкі батулізму звычайна знаходзяцца ў глебе і кішках жывёл. Таму пры кансерваванні трэба захоўваць строгую чысціню, перапрацоўваць мяса толькі здаровых жывёл на 2—3-ці дзень пасля забою і ахаладжэння.

● **Мясныя кансервы (асабліва мяса ў сваім саку) стэрылізуюць не менш трох разоў, каб пры паўторных стэрылізацыях загінулі споры, што зноў утварыліся. Закрытыя слоікі апускаюць у ваду і пасля яе закіпання гатуюць яшчэ 2 гадзіны, пасля чаго іх дастаюць і пакідаюць на паветры астываць. Другі і трэці раз стэрылізуюць праз 24—48 гадзін не менш гадзіны пасля закіпання вады.**

● **Тэмпература для захоўвання мясных кансерваў не павінна перавышаць 15 градусаў. Цэласць слоікаў, асабліва ў пачатку, трэба правяраць рэгулярна. У выпадку бамбажу (уздуцця) кансервы непрыгодныя.**

● **Перад ужываннем адкрыты слоік трэба панюхаць, а потым паспытаць. Пры найменшым змяненні смаку, паху, колеру, кансістэнцыі мяса кансервы выкідваюцца.**

ГУЛЯШ СА СВІНІНЫ

Мяса парэзаць невялікімі кавалачкамі і тушыць з падсмажанай цыбуляй, чырвоным перцам на свіным тлушчы. У час тушэння дадаць соль, а ў мяса ў выпадку неабходнасці падліць вады або булёну з касцей і зрэдку памешваць. Прыкладна праз 30—40 хвілін гуляш гатовы для кансервавання.

Перакладаем мяса ў слоікі на 1,0—1,5 см ад краю і ніжэй, прычым мяса павінна быць заліта сокам. Таму соку трэба нарыхтаваць столькі, каб яго хапіла на ўсе слоікі. Закрытыя слоікі стэрылізуюцца 1,5—2 гадзіны пры тэмпературы 100 градусаў або 45 хвілін у скараварцы. Як правіла, хапае звычайнай стэрылізацыі, таму што мяса ўжо падверглася тэрмічнай апрацоўцы. Але і гэтыя кансервы трэба захоўваць у халодным месцы.

Расход на 1 слоік ёмістасцю 0,5 л: мяса свіное — 500 г, тлушч (шмалец) — 50 г, цыбуля рэпчатая — 50 г, соль — 7 г, перац чырвоны молаты — 0,3 г, вада — 120 г.

661

БЕФ-СТРОГАНАЎ

Свежую ялавічыну мыюць, даюць сцячы вадзе, ачышчаюць ад плевак і жылаў, наразаюць, як локшыну, таўшчынёй 1 і даўжынёй да 4 см, адбіваюць, соляць, прысыпаюць мукой. Падрыхтаванае мяса абсмажваюць на шмальцы з абодвух бакоў на моцным агні да паўгатоўнасці. Цыбулю ачышчаюць, наразаюць на пласцінкі і абсмажваюць да крэмавага колеру, дадаюць смятану, ваду, соль, молаты чорны перац, затым апускаюць туды мяса і кіпяцяць 10 хвілін.

Атрыманую сумесь у кіпячым стане расфасоўваюць у паўлітровыя слоікі, прагрэтыя на вадзяной лазні, на 1,5 см ніжэй горла. Накрыўшы падрыхтаванымі накрыўкамі, слоікі змяшчаюць у каструлю з падагрэтай да 75 градусаў вадой. Каструлю накрываюць накрыўкай, ставяць на агонь, даводзяць ваду да кіпення і праграваюць 30 хвілін. Затым слоікі неадкладна закрываюць, правяраюць якасць закрывання, устанаўліваюць на кожны слоік зажым і стэрылізуюць у кіпячым расоле (350 г солі на 1 л вады — такі расол кіпіць пры тэмпературы 105 градусаў) тры разы па 70 хвілін з прамежкамі ў 24 гадзіны.

Пачатковая тэмпература расолу ў каструлі пры паўторных стэрылізацыях не павінна перавышаць 30 градусаў.

Пасля кожнай стэрылізацыі слоікі астуджаюць у каструлі разам з расолам, у якім яны стэрылізаваліся. Зажымы можна зняць толькі пасля астывання.

Пасля заканчэння стэрылізацыі правяраюць якасць накрывак, слоікі старанна мыюць, праціраюць і вытрымліваюць у пакаёвых умовах на працягу 20 дзён, пасля чаго загортваюць у чорную паперу і захоўваюць у халодным памяшканні.

Расход на 1 слоік ёмістасцю 0,5 л: мяса — 475 г, тлушч (шмалец) — 50 г, цыбуля — 50 г, соль — 7 г, цукровы пясок — 2 г, мука пшанічная — 6 г, смятана 20 г, перац чорны молаты — 0,3 г, вада — 120 г.

Прыправа да баршча

Для яе бяруць пароўну памідораў і чырвонага салодкага перцу, прапускаюць праз мясарубку, соляць па смаку. Затым масу даводзяць да кіпення, вараць 1—2 хвіліны, не больш, і знімаюць з агню. Тут жа раскладваюць у падрыхтаваныя невялікія слоікі, закрываюць поліэтыленавымі накрыўкамі. Стэрылізаваць не трэба. Прыправа добра стаіць у халодным месцы ўсю зіму. У борш дадаюць, як звычайны тамат, але смак у яе больш востры і духмяны.

662

НАКРЫЎКА
БАК
ЦУКРОВЫЯ БУРАКІ
РАШОТКА
ВАДА-1/6 АБ'ЁМА СЫРАВІНЫ
КРАН

Апарат для цукравара

«Хатняя энцыклапедыя» некалі ўжо пісала, як прыгатаваць цукар у хатніх умовах з цукровых буракоў ці тапінамбура. Цяпер ёсць магчымасць расказаць пра апарат для варкі цукру, які прапаноўвае адзін з чытачоў газеты «Аргументы и факты».

У гэтым апараце можна атрымаць з цукровых буракоў паўнацэнны прадукт, які прыдатны для варкі варэння, джэму, кампотаў, сіропу, выпечкі пірагоў, тартоў, пячэння.

Апарат зроблены з эмаліраванага бака для пітной вады з кранам. Унізе пакладзена рашотка з тым, каб цукровыя буракі не датыкаліся да дніщча бака. Працэс цукраварэння адбываецца на малым агні. Трэба вытрымліваць прапорцыю закладкі сыравіны і вады. Вада павінна складаць 1/6 ад аб'ёму сыравіны. Ачышчаныя караняплоды прамываюць, рэжуць на часткі і заліваюць вадой. Пасля таго, як буракі выдзеляць частку соку, іх выцягваюць і адціскаюць сок, які выліваюць у ёмістасць. Цяпер працэс варкі ідзе да той пары, пакуль сок не ўварыцца да кансістэнцыі смятаны. Сіроп працэджваецца і выкарыстоўваецца як цукар. Атрыманы сіроп мае 70 працэнтаў сухога цукру.

З градкі 5×2 метры можна атрымаць ураджай, з якога выраблююць 15 кг сіропу, што адпавядае 10,5 кг цукру.

663

Цукровыя буракі можна вырасціць на «цёплай» градцы пры мінімальных затратах. Зрабіць выемку грунту на 60—80 см, унізе пакласці галінкі, потым анучы, макулатуру, лісце, кампост, попел. Насенне дэзінфіцыруюць у растворы марганцу (15 мл), прарошчваюць у вільготнай анучцы, потым вырошчваюць расаду. Расадны спосаб зменшыць час вырошчвання.

Аздабляем садовы домік

Знешні выгляд садовага дома залежыць не толькі ад архітэктурнага рашэння, але ў значнай ступені і ад аздобы сцен. Удалая вонкавая і ўнутраная аздоба ператварае нават грубую пабудову ў прыгожы катэдж.

Прымаючыся за справу, саматужны будаўнік марыць выкарыстаць аддзелачныя матэрыялы самыя танныя, самыя даступныя ў сэнсе магчымасці набыцця, і каб работы былі не надта працаёмкія.

Мы можам прапанаваць метад, які мае ўсе гэтыя вартасці: гэта абшыўка сцен маламернымі дошкамі ўнакладку. Метад, пра які пойдзе размова, канешне, вядомы спецыялістам, але ў індывідуальным саматужным будаўніцтве ён выкарыстоўваецца незаслужана рэдка.

Вось перавагі такой абшыўкі: па-першае, у якасці матэрыялу выкарыстоўваецца натуральнае дрэва, а гэта заўсёды прыгожа (канешне, калі яго прамарыць і адлакіраваць); па-другое, у справу ідуць любыя абрэзкі лесаматэрыялаў, тарная дошка ад разбітых скрынак і да т. п.; па-трэцяе, работу можна выканаць сваімі сіламі — тут не трэба асаблівага майстэрства. Акрамя таго, вонкавая абшыўка надзейна захавае сцены ад дажджу і зробіць пабудову больш даўгавечнай. Нарэшце, дошкі, пакладзеныя ўнакладку, ствараюць прыемны рэльеф, абшыўка выглядае намнога цікавей за тую, што выконваецца ўстык.

Работа пачынаецца з разметкі сцен і прыбівання драўляных рэек. Трэба выбраць такую іх адлегласць адна ад адной, каб паміж вокнамі, дзвярамі і вугламі дома ўкладваліся па магчымасці цэлыя дошкі. Пры гарызантальнай абшыўцы рэйкі ўстанаўліваюць вертыкальна, пры вертыкальнай— гарызантальна.

Далей пачынаюць нарыхтоўку абшывачнага матэрыялу. Размеры дошак з кожнага боку дома могуць крыху адрознівацца — гэта практычна непрыкметна, але дае магчымасць выкарыстоўваць рознакаліберныя абрэзкі. Аднак на ад-

664

РОЗГАЛАС

БЫЎ БЫ ЖЫВЫ МІКІТА ХРУШЧОЎ— УЗРАДАВАЎСЯ Б

Гомельскі аблаграпром і Міністэрства сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання Рэспублікі Беларусь прынялі рашэнне аб стварэнні пры Палескай сельскагаспадарчай дoff доследнай станцыі аддзела кукурузы. Зроблена гэта зусім не выпадкова. Справа ў тым, што ў нашай рэспубліцы сур'ёзна, на навуковай аснове кукурузай ніхто не займаўся. Яе насенне мы завозілі з Украіны, Малдовы і іншых рэгіёнаў. Цяпер гэта стала нявыгадна, бо адзін кілаграм насення каштуе 100 рублёў.

Трэба сказаць, што ў Калінкавічах пэўны час існаваў філіял Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута кукурузы, але з распадам Саюза закрыўся і ён. І вось цяпер перад новым аддзелам ставіцца задача адрадзіць тэхналогіі вырошчвання кукурузы. Глядзіш, дык яна і сапраўды хутка стане на Беларусі «царыцай палёў», асабліва калі ўлічыць той факт, што дае па 60—70 цэнтнераў каштоўнага зерня з гектара.

І ў Аргенціне катаюцца на беларускіх матацыклах

МІНСК. Працягвае расці папулярнасць прадукцыі Мінскага матацыклетнага і веласіпеднага завода ў замежных краінах. Так, толькі за верасень у Аргенціну, Венесуэлу, Турцыю і іншыя дзяржавы прададзена 1.442 матацыклы. А каля трох з палавінай тысяч веласіпедаў накіраваліся ў асноўным у Германію і Венгрыю. Не меншую колькасць колавай прадукцыі атрымалі замежныя спажыўцы і ў кастрычніку, расплаціўшыся валютай.

МІНІСТР АБЯЦАЎ ПАДТРЫМКУ

Адбылася сустрэча міністра культуры і асветы Літвы Дарыюса Куоліса з прадстаўнікамі беларускіх арганізацый Віленшчыны. Абмеркаваны праблемы дзяржаўнага фінансавання беларускага штотыднёвіка, які выдае рэдакцыя віленскай газеты «Наша ніва», а таксама — адраджэнне беларускай гімназіі і музея ў віленскіх Базыльянскіх мурах, дзе гэтыя ўстановы працавалі да вайны. Міністр выказаў разуменне праблем літоўскіх беларусаў і абяцаў падтрымку.

Вільня

Андрэй КОРСАК, БелаПАН.

ДА ТРЭЦІХ ПЕЎНЯЎ

Затрымаў сланімчаніна В. нарад мясцовага аддзялення аб'яднання «Ахова». В. прагульваўся па начным горадзе з танкавым кулямётам за плячамі і стужкай з сотняй патронаў да яго.

РІД.

СЛУЖБА-01

У ЧАКАННІ «ЧЫРВОНАГА ПЕЎНЯ»

Бадай, найбольшыя страты ад пажараў на аб'ектах сельскагаспадарчай вытворчасці — у жывёлагадоўчых памяшканнях. 200 тысяч рублёў склалі яны ў калектыўным прадпрыемстве «Капцёўка» Гродзенскага раёна, дзе ў агні загінула 45 кароў. У апошні час такія здарэнні адбыліся таксама ў калгасах «Палессе» Столінскага, «Чырвоны Кастрычнік» Вілейскага раёнаў, іншых гаспадарках рэспублікі.

Калі знаёмішся з падобнымі паведамленнямі, адразу прыгадваеш шматлікія парушэнні правіл пажарнай бяспекі, якія выяўляюцца ў час правядзення праверак проціпажарнага стану гэтых аб'ектаў. Менавіта невыкананне патрабаванняў работнікаў пажарнай аховы і прыводзіць да такіх сумных вынікаў. Большасць пажараў на фермах адбываецца ў перыяд стойлавага ўтрымання жывёлы. Што ж трэба зрабіць, каб пазбегнуць пажараў у гэты час? Перш за ўсё, неабходна ўцяпліць памяшканні. Ды толькі не так, як гэта нярэдка робяць у многіх гаспадарках, дзе для ўцяплення ўжываюцца салома, сена, іншыя лёгкаўзгаральныя матэрыялы. Дастаткова ў такім памяшканні ўзнікнуць невялікаму загаранню, і яно ператворыцца ў агонь вялікага пажару.

Шмат пажараў на фермах адбываецца ад няспраўнай электраправодкі. Вельмі небяспечныя ў проціпажарных адносінах і лямпы абагрэву маладняку. Словам, абыякаваць, элементарнае грэбаванне правіламі бяспекі—і да бяды недалёка.

Васіль БАГАМ'Я, галоўны спецыяліст ГУПА МУС Беларусі.

ПАРАД СУВЕРЭНІТЭТАЎ

ПІНСК. Відаць, заканчваецца ўжо ў горадзе барацьба работнікаў гандлю за сваё самавызначэнне і суверэнітэт. Гарвыканком зарэгістраваў як самастойныя прадпрыемствы 18 прадуктовых магазінаў з 23. Усе яны атрымалі статус юрыдычнай асобы, адкрылі разліковыя рахункі ў банку. Цяпер аб папаўненні таварных запасаў прадаўцы павінны турбавацца самі, заключаючы дагаворы з базамі, гармалзаводам, мясакамбінатам і іншымі пастаўшчыкамі. А вось надзеі на скарачэнне ўпраўленчага апарату яўна не спраўджваюцца: для нармальнай работы магазіну, акрамя бухгалтара, яшчэ спатрэбіцца і эканаміст, і таваразнаўца. Іх стаўкі лягуць нялёгкім грузам на кошт і без таго дарагіх прадуктаў.

ВОБРАЗ МАЛАДОГА ГАСПАДАРА Ў АДНЫМ КОЛЕРЫ

В. ФЕДАРОВІЧ (БелаПАН). Як вядома, крымінальная адказнасць наступае з 14 гадоў. Да гэтага ўзросту непаўналетнія правапарушальнікі практычна не падлягаюць пакаранню. Самымі першымі гэта скарысталі цыганскія групоўкі, якія прымушалі сваіх цыганят спекуляваць, а то і красці. На жаль, дрэнны прыклад прыцягальны.

У Мінску на чыгуначным вакзале каля білетных касаў непаўналетнія хлопчыкі спекулююць білетамі. Да Масквы, напрыклад, апошняя цана — тысяча рублёў. Іх аднагодкі каля мяняльных валютных пунктаў і ў іншых месцах прадаюць долары, у тым ліку і фальшывыя. Скупліванне валюты падлеткам пакуль не давяраюць. Некалькі дзён назад у ГУМе былі заўважаны юныя рабаўнікі (гадоў па 13), што хацелі абакрасці касу, але ім перашкодзіла жанчына, якую затым акружылі чатыры здаравенныя хлопцы і параілі «не лезці не ў свае справы». Мядзведжую паслугу аказала 588-я пастанова Саўміна. Манаполія на гандаль спіртным і цыгарэтамі павялічыла попыт на дзіцячыя рукі. На Чыжоўскім рынку група хлопчыкаў адкрыта гандлюе гродзенскай «Астрай» па 35 рублёў за пачку: «Трыццаць — гаспадару, астатнія — нашы». Старых на пятачку каля Камароўскага рынку пацяснілі «ўнукі». Пакупнікам няма розніцы, з чыіх рук прадаецца гарэлка.

За гэтымі хлапчукамі ўважліва сочаць «апекуны», гатовыя ў любы момант прыйсці на дапамогу ці знікнуць: усё залежыць ад сітуацыі. Хлапчукі, у сваю чаргу, ацэньваюць лад жыцця маладога гаспадара і, відаць, ужо ведаюць, кім лепш быць...

КРЫМІНАЛЬНЫ КВАРТЭТ

Днямі супрацоўнікі Савецкага РАУС сталіцы затрымалі чарговую групу вымагальнікаў. Пасля застолля чацвёра «хлопцаў» (трое ўжо раней мелі справу з артыкуламі КК, чацвёрты — ваеннаслужачы) выявілі ў сябе вялікае жаданне каго-небудзь «патрэсці». Аб'ектам для вымагання быў выбраны не чужы для гоп-кампаніі чалавек — знаёмы вадзіцель аднаго з вытворча-камерцыйных прадпрыемстваў, ад якога патрабаваліся або 2 тысячы долараў, або... Трэцяга варыянта злачынцы не прапаноўвалі. Яго прапанавалі работнікі крымінальнага вышуку і патрульна-паставой службы міліцыі...

Сяргей РАЧЫЛА.

ХРОНІКА СУІЦЫДУ

КРАСНАПОЛЛЕ. З пачатку года трагічна абарвалася жыццё 22 жыхароў раёна, прычым 3 чалавекі загінулі ў дарожна-транспартных здарэннях. Гінуць людзі і ад неасцярожнага абыходжання з электрычнымі прыборамі, і ад агню, труцяцца няякаснымі прадуктамі. Аднак самае сумнае, што больш палавіны ўсіх загінуўшых, а менавіта 12 чалавек, скончылі жыццё самагубствам, у асноўным на глебе п'янства і сямейных сварак.

Выпуск «Розгаласа» падрыхтавалі: У. Здановіч, І. Карней, С. Сулкоўскі, І. Шчучэнка.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

Але затое—«Форд-Капры»!..

Паўмільёна старых легкавых аўтамабіляў, у асноўным самых танных, было перапраўлена за апошнія два гады з Заходняй Еўропы на тэрыторыю былога Савецкага Саюза. Магчымасць такога экспарту з'явілася толькі ў канцы 80-х гадоў і часцей за ўсё ёю карысталіся рускія, эстонцы, латышы і літоўцы.

Патрыманыя і разбітыя іншаземныя маркі, у поўным сэнсе слова металалом на колах, набываюць потым у краінах СНД другое дыханне. На Усходзе мецць заходні аўтамабіль, няхай нават і такі, прэстыжна.

Адным з перавалачных пунктаў старых легкавушак стаў заходнегерманскі партовы горад Кіль. Адсюль наваспечаныя ўладальнікі «фордаў» ці «рэно», а таксама проста перакупшчыкі адпраўляюць свой груз на параходах. Іншы раз машыны складаюць штабялямі ў некалькі паверхаў. Адны, гэта ў асноўным маракі і камандзіровачныя, набываюць аўтамабільны хлам за чэсна зэканомленыя сутачныя. Другія збываюць незаконна правезеныя на Захад рускую гарэлку, крымскае шампанскае, матрошак, салдацкую і афіцэрскую амуніцыю, а то і творы мастацтва. Напрыклад, на таможні ў Кілі быў затрыманы пецярбургскі жыхар, які нелегальна правёз у Германію сем старажытных рускіх ікон агульным коштам не менш за 40 тысяч марак — ён збіраўся іх абмяняць на аўтамабілі.

Тыя, хто хоча набыць аўтамабіль ці аўтапрылады для перапродажу ў СНД, ідуць прама ў порт. Тут можна ўбачыць, як італьянцы прапаноўваюць рускім старыя аўтапакрышкі па пяць марак за штуку. За аўтамабіль, які ў ФРГ адправіўся б на звалку, просяць у сярэднім тысячу марак. Пры гэтым эксплуатацыйныя якасці машыны правяраюцца толькі на маленькай пляцоўцы — пяць метраў уперад, пяць метраў назад. Капот адкрыты, закрыты, ударылі па руках — здзелка адбылася.

Спявачка з Пецярбурга набывала аўтамабіль для сябе. Ёй удалося ўгаварыць перакупшчыка ў Кілі знізіць цану за «Форд-Капры» 1977 года выпуску з 2.600 да 1.800 марак. Пакупнік з ЧСФР на гэты металалом нават не стаў бы і глядзець. А яна была шчаслівая: «Здзейснілася мая мара!» Тое, што яе «мара» з цяжкасцю тармозіць, а ў час язды выдае дзіўныя гукі, ёй не сапсавала настрою. Гандляр, які наогул падмануў сваю пакупніцу і адразу ж пачаў збываць з рук яшчэ некалькі развалюх даверлівым прыезджым з Усходу, з журналістамі размаўляць адмовіўся.

(«Млада фронта днес» — РІА «Новости»).

ТЭРАРЫСТЫ З ВЁСКІ ГУСЕВІЦА

Тэрарыстычная акцыя была ўчынена пазамінулай ноччу невядомымі зламыснікамі ў вёсцы Гусевіца Буда-Кашалёўскага раёна. Падпалены Дом культуры, бібліятэка, кантора калгаса імя Леніна, будынак сельскага Савета і дом старшыні калгаса. Два першыя будынкі згарэлі, два другія ўдалося выратаваць. На сядзібе старшыні агнём знішчаны дах дома і прыбудова да яго. Мэта падпалу пакуль што невядомая.

РІД.

Што дзень наступны ім рыхтуе?

ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ. **(А. Дук).** Прадпрыемствы, якія найбольш залежаць ад паставак з краін СНД, спаўна спазналі адмоўны ўплыў разрыву эканамічных сувязей. У сувязі са спыненнем вытворчасці страты рабочага часу на прадпрыемствах за дзевяць месяцаў бягучага года склалі 545,1 тысячы чалавека-дзён. Тры чацвёртыя прастояў звязаны з адсутнасцю сыравіны, паліва, матэрыялаў.

Гэта найбольш адбілася на рабоце віцебскай фабрыкі «Чырвоны Кастрычнік», аб'яднання «Электравымяральнік» і аршанскага ВА «Легмаш». На жаль, невядома, што чакае прадпрыемствы ў будучым. Напрыклад, ВА «Віцязь» ужо чацвёрты месяц не можа ўзнавіць нармальны рытм работы, а на заводзе радыёдэталей да канца года ўведзены трохдзённы рабочы тыдзень.

Знайшлі каго абважваць— прадстаўніка прэзідэнта!

Прадстаўнік прэзідэнта Расіі па Новасібірскай вобласці Анатоль Манохін у суботні дзень правёў традыцыйны абход магазінаў і рынкаў. Ён з абурэннем высветліў, што пры пакупцы мяса і агародніны яго абважылі. Да несумленных прадаўцоў былі прыменены адпаведныя меры.

БелаПАН.

ЖАНОЧАЕ СЯМІБОР'Е: ЁСЦЬ НАДЗЕЯ

БАРАНАВІЧЫ. Прыемная вестка прыйшла нядаўна ў горад з далёкага Сеула. На першынстве свету сярод юніёраў па лёгкай атлетыцы ў сямібор'і былая выхаванка ДЮСШ № 2 Наташа Сазановіч атрымала перамогу.

Цікава, што гэты від спорту, у якім баранавічанка заваявала залаты медаль, з'яўляецца адным з самых складаных у жанчын.

Адным перапродажам сыты не будзеш

ПІНСК. З пачатку года ў горадзе зарэгістравана 80 малых прадпрыемстваў і іншых камерцыйных структур. Аднак адначасова ліквідавана 12 кааператываў і 5 малых прадпрыемстваў. Асноўная прычына — фінансавыя цяжкасці. Пры гэтым пераважная большасць камерцыйных структур займаецца гандлёва-закупачнай дзейнасцю і толькі некалькі — вытворчасцю тавараў народнага спажывання.

ТЫ—МНЕ, Я—ТАБЕ

ЖЛОБІН. У перыяд рыначнай эканомікі вельмі распаўсюджанай з'явай сталі даўгі. Не абмінуў гэты лёс і буйнейшы Беларускі металургічны завод, які зараз запазычыў сваім сумежнікам 1 мільярд 118 мільёнаў рублёў. Аднак гэта навіна не здаецца такой ужо непрыемнай, калі ўлічыць той факт, што і БМЗ вінны амаль 2 мільярды «драўляных».

РІД.

ЗАГІНУЎШЫМ ЗА НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ БЕЛАРУСІ ПРЫСВЯЧАЕЦЦА

Прэс-цэнтр Беларускага згуртавання вайскоўцаў паведамляе, што па ініцыятыве БЗВ і ТБМ імя Ф. Скарыны 2 лістапада ў 12.00 у г. п. Косава будзе арганізавана ўшанаванне памяці беларускіх патрыётаў, якія загінулі ў час расстрэлу польскімі ўладамі мірнай дэманстрацыі у 1927 годзе, і ўскладанне вянкоў да помніка ім.

У той жа дзень у 14.00 каля будынка былой Картуз-Бярозкай турмы ў г. Бяроза адбудзецца мітынг-рэквіем памяці загінуўшым за свабоду і незалежнасць Беларусі.

Удзел у падрыхтоўцы гэтых акцый прынялі абласныя арганізацыі БЗВ, БНФ, БСДГ, сябрына «Край». У якасці гасцей на гэтых мерапрыемствах будуць сябры Саюза палякаў Беларусі.

А. КУЛЕШ, старшыня прэс-цэнтра БЗВ, падпалкоўнік.

interfax ІНТЭРФАКС

У АРМЕНІІ РАСЦЕ КОЛЬКАСЦЬ ХВОРЫХ НА ТУБЕРКУЛЁЗ

У два разы ў параўнанні з мінулым годам павялічылася ў Арменіі колькасць хворых на туберкулёз. Як паведаміў карэспандэнту «Інтэрфакса» галоўурач Ерэванскага процітуберкулёзнага дыспансера Ром Баграмян, успышка захворвання звязана з дрэнным харчаваннем, стрэсавым станам людзей, адсутнасцю лякарстваў, немагчымасцю правядзення прафілактычных мерапрыемстваў сярод насельніцтва. У выніку канфлікту з Азербайджанам Арменія мае сур'ёзныя цяжкасці з дастаўкай у рэспубліку неабходных грузаў, у тым ліку прадуктаў харчавання і лякарстваў. Становішча ўскладняецца канфліктам у Абхазіі, у выніку якога аказалася перакрытай чыгунка, што праходзіць па тэрыторыі Грузіі ў Арменію.

ТАШКЕНТ ХОЧА ПРЫМАЦЬ У СЯБЕ АЛІМПІЯДУ 2000

Узбекістан мае намер прэтэндаваць на правядзенне ў двухтысячным годзе летніх Алімпійскіх гульняў. Дэлегацыя Алімпійскага камітэта Узбекістана вылецела ў мексіканскі горад Акапулька, дзе з 2 па 8 лістапада Генеральная асамблея нацыянальных алімпійскіх камітэтаў наладжвае прэзентацыю гарадоў-прэтэндэнтаў на правядзенне 27-х Алімпійскіх гульняў.

ЖЫРЫНОЎСКІ ЗБІРАЕЦЦА НАВЕДАЦЬ ІРАК

Пасол Ірака ў Маскве пан Хусейн падзякаваў лідэру ліберальна-дэмакратычнай партыі Расіі Уладзіміру Жырыноўскаму «за маральную падтрымку і аб'ектыўную ацэнку падзей вакол Ірака, інспіруемых адыходзячай з палітычнай арэны амерыканскай адміністрацыяй Дж. Буша», паведаміла прэс-служба ЛДПР. У ходзе двухгадзіннай гутаркі за зачыненымі дзвярамі ў штаб-кватэры партыі, згодна з паведамленнем прэс-службы, «У. Жырыноўскі перадаў асабістае пасланне прэзідэнту Ірака і з удзячнасцю прыняў запрашэнне наведаць Багдад».

КУРС ДОЛАРА НА МАСКОЎСКАЙ ВАЛЮТНАЙ БІРЖЫ СКЛАЎ 398 РУБЛЁЎ

На Маскоўскай міжбанкаўскай валютнай біржы ў чацвер курс рубля ў адносінах да долара ўпаў да 398 рублёў за 1 долар ЗША.

МІНІСТЭРСТВА ЮСТЫЦЫІ РАСІІ НЕ БУДЗЕ РЭГІСТРАВАЦЬ ФРОНТ НАЦЫЯНАЛЬНАГА ВЫРАТАВАННЯ

Як паведамілі «Інтэрфаксу» ў Міністэрстве юстыцыі Расіі, у адпаведнасці з указам прэзідэнта Б. Ельцына Фронту нацыянальнага выратавання будзе адмоўлена ў рэгістрацыі яго ўстаўных дакументаў.

Разам з тым адзін з экспертаў Канстытуцыйнага суда РФ заявіў «Інтэрфаксу», што не выключае разгляду ўказа прэзідэнта Расіі на адным з бліжэйшых пасяджэнняў суда.

ФУТБОЛ

ПЕРШЫ КРОК—ПАЧАТАК ШЛЯХУ

Дзень нараджэння нацыянальнай зборнай Рэспублікі Беларусь па футболу сапраўдным святам, на вялікі жаль, не стаў. А дарэмна. Па-першае, гэта была ўсё ж падзея неардынарная, калі не сказаць больш-гістарычная... А, па-другое, у радах нашай каманды на поле сталічнага стадыёна «Дынама» выйшла цэлае сузор'е футбольных «зорак»: сярэбраныя прызёры чэмпіяната Еўропы 1988 года Сяргей Алейнікаў і Сяргей Гоцманаў, ветэран былой зборнай СССР Андрэй Зыгмантовіч і лепшы футбаліст Беларусі 1990 года Аляксандр Мятліцкі... Іх не тое што ў нашай рэспубліцы добра ведаюць — ім апладзіравала і апладзіруе сёння «сама футбольная Еўропа». Ды і ў саставе нацыянальнай зборнай Украіны, у першым афіцыйным матчы з якой мералася сіламі каманда Беларусі, былі два ігракі, імёны якіх гавораць самі за сябе, — заслужаныя майстры спорту Алег Кузняцоў і Аляксей Міхайлічэнка.

Па-рознаму скланіся іх спартыўныя лёсы. С. Алейнікаў, напрыклад, няблага выступіўшы на працягу года ў радах італьянскай каманды «Лечэ», цяпер, па-сутнасці, без спраў. Аляксандр Мятліцкі, як сцвярджае заходні друк, сваімі дзеяннямі не псуе гульні аўстрыйскага «Рапіда». С. Гоцманаў і А. Зыгмантовіч, таксама паспрабаваўшы прафесійнага заходняга футболу, вярнуліся ў роднае мінскае «Дынама» і дапамагаюць на практыцы маладым футбалістам асвойваць азы высокага спартыўнага майстэрства. Што ж датычыцца нашых гасцей, дык у іх праблем практычна няма ніякіх: і А. Кузняцоў, і А. Міхайлічэнка ў прамым сэнсе слова ўпрыгожваюць цяпер славуты шатландскі клуб «Глазга Рэйнджэрс».

Дык чаму не стаў святам таварыскі матч зборных Беларусі і Украіны? Цяжка адказаць на гэта пытанне адназначна. Тут і абсалютная абыякавасць да яго аматараў футбола: на стадыён прыйшло ўсяго некалькі тысяч балельшчыкаў; і няўменне (а можа, і нежаданне) адказных спартыўных кіраўнікоў «падумаць» над сцэнарыем правядзення гэтага свята (так, менавіта свята, а не мерапрыемства)... Чаму б, скажам, не наладзіць перад пачаткам гульні падняцце нацыянальных сцягаў Беларусі і Украіны? Можна было б прымеркаваць да гэтага матча і провады з вялікага футбола шэрагу ветэранаў мінскага «Дынама». Але... Ці то «фантазіі» не хапіла ў работнікаў Дзяржкамспорту РБ і Федэрацыі футбола, ці то проста ніхто не пажадаў заняцца гэтым?..

А вось сам паядынак атрымаўся неблагім. Як і належыць «зоркам», менавіта яны трымалі ў сваіх руках ніці гульні, умела дырыжыравалі дзеяннямі сваіх маладошых і менш вопытных партнёраў. Прынамсі, упэўнена і салідна глядзеліся ў цэнтры поля апорныя паўабаронцы Сяргей Алейнікаў і Аляксей Міхайлічэнка, раз за разам правяраў на трываласць маладога галкіпера зборнай Украіны Аляксандра Памазуна сваімі магутнымі ўдарамі здалёк наш «аўстрыец» Аляксандр Мятліцкі. Так бы мовіць, у сваёй талерцы адчувалі сябе на полі ігракі зборнай Беларусі Юрый Антановіч, Валерый Вялічка, Генадзь Лясун, Сяргей Герасімец, ды і іх сапернікі Андрэй Палунін, Сяргей Кандаураў, Валерый Масквін, Яўген Пахлябаеў дэманстравалі і добрую тэхніку, і нацэленасць на вароты гаспадароў.

Убачылі аматары спорту і забітыя мячы ў вароты сапернікаў. Ужо праз пяць хвілін пасля перапынку футбалісты нашай зборнай змаглі адкрыць лік. Сяргей Герасімец падаў чарговы вуглавы, мяч пасля шэрагу памылак абаронцаў гасцей трапіў да Сяргея Гоцманава, і той накіраваў яго ў цэль. Аднак утрымаць гэту мінімальную перавагу гаспадарам не ўдалося. На 78-й хвіліце малады форвард Юрый Максімаў, які выйшаў на замену, выкарыстаў неарганізаваныя дзеянні беларускай зборнай у абароне і аднавіў раўнавагу. 1:1 — вынік першага ў сваёй гісторыі афіцыйнага матча для зборнай каманды Беларусі не такі ўжо і благі, тым больш, што і сапернік у яе быў далёка не са слабых...

Якасцю дзеянняў сваіх выхаванцаў і настаўнік нашай каманды Міхаіл Вяргеенка, і адзін з трэнераў зборнай Украіны Мікалай Паўлаў засталіся задаволенымі. М. Вяргеенка, у прыватнасці, лічыць, што пераемнасць пакаленняў у футболе — справа вельмі патрэбная і важная, і ў яго каманды ў гэтых адносінах ёсць неблагія перспектывы. «Нам трэба цяпер шукаць моцных сапернікаў, бо толькі ў паядынках з імі зможа вырасці і наш клас», — падкрэсліў ён. Пагадзіўшыся з гэтым, М. Паўлаў пашкадаваў, што яму не ўдалося выклікаць на гульню ў Мінску такіх вядомых украінскіх футбалістаў, як Алег Пратасаў, Генадзь Літоўчанка і некаторых іншых, якія цяпер выступаюць у замежных клубах.

Такім чынам, «хрышчэнне» нацыянальнай зборнай Рэспублікі Беларусь па футболу адбылося. Наступным выпрабаваннем для яе стане турнэ па Паўднёвай Амерыцы, якое адбудзецца ў студзені 1993 года.

Анатоль ПАМОРСКІ.

Аздабляем садовы домік

ной сцене дошкі павінны быць аднолькавага размеру. Іх наразаюць у патрэбнай колькасці і з вонкавага боку стругаюць. Тарцы апрацоўваюць з трох бакоў. Трэба ўлічыць, што занадта тонкая і шырокая дошка (больш за 20 см) пры змяненні вільготнасці можа гнуцца, таму яе трэба надзейна прыбіць і прафарбаваць з абодвух бакоў (напрыклад, з вонкавага боку лакам, а з унутранага — лакам ці фарбай). Вузкі матэрыял гэтага не патрабуе, яго пакрываюць лакам толькі з аднаго боку.

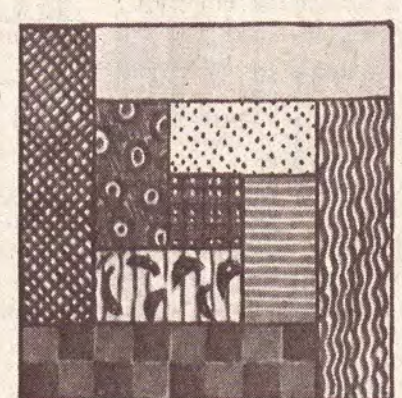
Форма дошак бывае davolі разнастайнай. Прыкладам могуць служыць пакрыцці царкоўных купалаў лемехам — фігурнымі драўлянымі пласцінамі (напрыклад, у Кіжах — музеі рускага драўлянага дойлідства).

Нашываюць дошкі таксама з фантазіяй: гарызантальна, вертыкальна, па дыяганалі, «елачкай». Ушчыльную адна да адной ці з прамежкам. У спалучэнні з карнізамі, шалёўкай, выдзеленымі больш цёмным лакам, сцены будуць выглядаць дабротна і прыгожа.

(Па матэрыялах часопіса «Наука и жизнь»).

СЯМЕЙНАЯ МАЙСТЭРНЯ

Штора з абрэзкаў

Гэта штора зроблена з мноства сшытых квадратных абрэзкаў па старому амерыканскаму ўзору Лодж Кабін. Памер кожнага квадрата 20×20 см. На малюнку паказана, як палоскі тканіны павінны размяшчацца. Пачынаць трэба з пасярэдняга квадрата.

Ёсць мноства варыянтаў Лодж Кабін. Вельмі прыгожа, напрыклад, выглядае малюнак, які будуецца на кантрастах.

Кожная палоска тканіны адразаецца з 2-міліметровым прыпускам. Яны прыкладаюцца адна да адной і сшываюцца зігзагападобным швом. Калі ўсе квадраты гатовыя, яны выкладаюцца ў канчатковы малюнак і сшываюцца паміж сабой таксама зігзагападобным швом. Ім жа апрацоўваюцца і краі. Такая штора намотваецца на карніз, які круціцца.

Зрабі сама

Для таго каб зрабіць такі модны паясок, спатрэбіцца вяроўка (лепш не адбеленая) ці каляровы шнур — шаўковы ці баваўняны. А яшчэ кавалачкі скуры — чырвонай, чорнай ці іншага колеру. Заўсёды ў кватэры знойдуцца старыя непатрэбныя пальчаткі ці сумкі. Скура закрые неакуратныя канцы ці стыкі вяроўкі і ўпрыгожыць пояс.

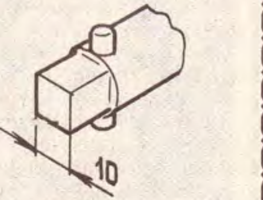
Такі пояс можна насіць і з джынсамі, і з джынсавай спадніцай ці спадніцай з любой іншай тканіны.

Зрабіць яго проста: усё добра бачна на малюнках.

СВАЕ КОЛЫ

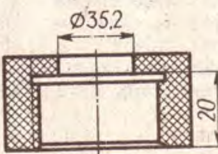
Ёмкая ручка

Калі затачыць канец пускавой ручкі пад квадрат 10 мм, як гэта паказана на малюнку, атрымаецца вельмі зручны калаўроцік да тарцавых галовак. З яго дапамогай можна адкруціць усе тугія балты. На «прамыя абавязкі» ручкі пераробка не ўплывае.

Новая накрыўка

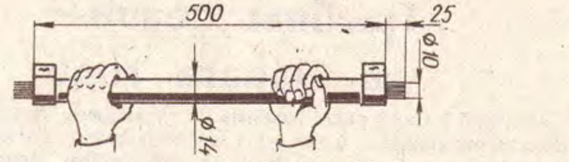
Бывае, што ў «Жыгулях» трэскаецца накрыўка ад бачка з тармазной вадкасцю і ўшчыльняе вывад датчыка яе ўзроўню. На жаль, такіх «дробязей» у продажы не знайсці. Склеіць ці запаяць таксама нельга.

Але выйсце ёсць. Трэба выкарыстаць корак пластмасавай каністры з-пад «Тасолу» ёмістасцю 10 літраў, разьба якой адпавядае разьбе гарлавіны бачка. Для дапрацоўкі накрыўкі трэба падрэзаць яе да памеру 20 мм і зрабіць дзірку, як паказана на малюнку.

Шчотка з троса

Пры рамонце кузава аўтамабіля многія, магчыма, сутыкаліся з неабходнасцю ачысціць метал ад карозіі ў цяжкадаступных месцах (вуглы, жалабкі і г. д.). З дапамогай простага прыстасавання ўсё гэта можна лёгка зрабіць. Гэтым прыстасаваннем за лічаныя секунды метал ачышчаецца да бляску. Пры тым карозія начыста здымаецца і ў невялікіх ракавінах, што ўзніклі ад іржы.

Робіцца яно (глядзі малюнак) наступным чынам. Адразаюць зубілам кавалак стальнога троса дыяметрам 10 мм і даўжынёй 550 мм. Устаўляюць трос ў трубу дыяметрам 14 мм і даўжынёй 500 мм так, каб з абодвух бакоў трубы высоўвалася па 25 мм троса, пасля чаго заціскаюць канцы трубы ў цісках.

Каб не сціралася фарба

Пры пасадцы ў машыну пасажыры вымушаны наступаць на парог, у выніку з яго сціраецца фарба і з'яўляецца карозія. Каб захаваць яго, трэба зачысціць і абястлушчыць паверхню і наклеіць палоску тонкай гумы (1—1,5 мм).

Запэўніваем вас, што на працягу 10 гадоў эксплуатацыі метал пад ёй будзе чысты. Нядрэнна таксама наклеіць гуму шырынёй 60—80 мм на пярэдні кант аркі задняга кола па адлегласці 150—200 мм ад краю парога. Тут фарба збіваецца за год, а ўмацаваная гумай служыць намнога даўжэй.

Зручна і эканомна

Для захавання крапежных вырабаў і дробных дэталяў у гаражы ці хатняй майстэрні спадручна выкарыстоўваць шкляныя слоікі з накрыўкамі, якія закручваюцца. Накрыўку трэба прымацаваць двума шрубамі да ніжняга боку паліцы, як паказана на малюнку. Такі метад дазваляе не марудзіць час і хутка знаходзіць патрэбную рэч.

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

2 лістапада, ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне

Дзень памяці

9.05. «Бацькоўская субота».
9.15. Існасць. Духоўна-рэлігійная праграма.
10.05. «Дзяды» ў Брэсце.
10.15. «Дзяды». Праграма фальклор-тэатра «Госціца».
10.30. Студыя «Тэлесябрына». Прэзентацыя відэаэпітафій «Памятаем»: загінуўшым у Вялікай Айчыннай вайне, у канцэнтрацыйных лагерах Германіі, у час сталінскіх рэпрэсій, знакамітым людзям Беларусі.
11.00. «Дзяды» ў Віцебску.
11.15. «Пошук».
11.40. На Вайсковых могілках у Мінску.
12.00. «Дзяды» ў Гомелі.
12.10. «Апакаліпсіс».
12.35. «Песні-думкі пра забытае...» Відэафільм.
13.00. «Дзяды» ў Гродне.
13.20. Тэлемартыралог.
13.45. Браты Луцкевічы.
14.00. «Дзяды» ў Магілёве.
14.10. Метраном. Музыка беларускага Адраджэння.
15.10. Дзень памяці ў розных канфесіях.
15.45. Край. Гісторыка-публіцыстычная праграма. Іосіф Гашкевіч.
16.25. «Вечная памяць». Выступае хор Белдзяржтэлерадыё.
16.35. Тэлевернісаж.
16.45. «Дарагое сэрцу імя». Паўлюк Багрым.
17.20. Тэлемартыралог. Курапаты.
17.35. «Дзень памяці пісьменнікаў і акцёраў».
18.20. Выступае камерны аркестр музычнага ліцэя г. Мінска.
18.45. Тэлевернісаж.
19.15. «Еўразія» прадстаўляе. Мультфільмы для дарослых.
19.45. «Спецперасяленцы». Дак. фільм.
20.15. Прэзентацыя і тэлепрэм'ера рок-фільма «Бластэд».
20.40. Закрыццё Дня памяці.
20.50. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Спартыўны тэлекур'ер.
21.45. «Восеньскія сны». Маст. фільм.
23.10. Постлюдыя Дня памяці.

Канал «Астанкіна»

17.00. Навіны.
17.25. НЭП.
17.55. Зорная гадзіна.
18.35. Футбольны агляд.
19.05. Крамараў пра Крамарава.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. серыял «Дробязі жыцця». 6-я серыя «Кам он, бэбі».
21.10. «Новая студыя» прадстаўляе. Прэс-клуб.
23.00. Навіны.
23.20. Оба-на.
24.00. Іграе Дзяржаўны камерны аркестр пад кіраўніцтвам В. Траццякова.
1.00 «Джазмен». Маст. фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Тэлебюро расследаванняў. «Карупцыя».
8.45. «Музыка Карэі». Дырыжор Сен Квак.
9.00. Калі вам за...
9.30. «Любімаўка-92». Фестываль маладой драматургіі.
10.30. «Я люблю РТБ».
11.00. «Учора». Маст. фільм.
12.35. Т. Ін. Ка
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Вуснамі дзіцяці.
15.30. Казырная дама.
16.00. Там-там-навіны.
16.15. Мульці-пульці.
16.30. «Абарыген — значыць спрадвечны».
17.15. Панове-таварышы.
17.30. Давайце разбяромся.
17.45. Настальгічныя вячоркі.
18.15. Складкі.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Падсудны». Маст. фільм.
20.50. «Усё гэта і тушаная трусяціна». Мультфільм.
21.00. Без рэтушы.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Крымінальныя паведамленні.
22.40. На сесіі ВС Расіі.
23.10. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».

3 лістапада, АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Восеньскія сны». Маст. фільм.
10.10. Дак. фільмы.
11.00. «Еўразія» прадстаўляе. Мультфільмы для дарослых.
16.30. Маст. фільм. «Гісторыя пра прынцэсу-пастушку і яе вернага каня Фаладу».
17.50. «Скарбонка». Мультфільм.
18.00. Інфармацыйна - забаўляльная праграма.
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Эканамічная хваля. Пакуль спачывае зямля... Прамая лінія.
20.10. Мост. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
Пасля заканчэння — «Новая зямля». Маст. відэафільм. 1-я серыя; НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Футбольны агляд.
9.35. «Казкі старога Уста».
9.50. «Маленькая Света» і іншыя.
10.30. «Дробязі жыцця». 6-я серыя «Кам он, бэбі».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Месца сустрэчы змяніць нельга». Маст. фільм. 1-я серыя.
12.30. «Містэр Ікс». Маст. фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Дзелавы веснік.
14.40. Блакнот.
14.45. Іграе П. Донахаў (фартэпіяна).
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Наш музычны клуб.
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.25. Міждзяржаўны тэлеканал «Астанкіна» прадстаўляе.
18.00. «Багатыя таксама плачуць».
18.45. «Мініяцюра».
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм. «Дзве дуэлі». 1-я серыя.
21.45. Чорная скрыня.
22.15. Максіма.
22.45. «Няхай гавораць...» Шоў І. Карнелюка. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.55. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 1-я серыя.
1.05. «Містэр Ікс». Маст. фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Без рэтушы.
8.50. Вольны час. «Птушкі побач з намі».
9.05. Складкі.
9.35. Лясы.
10.05. «Усё гэта і тушаная трусяціна». Мультфільм.
10.15. Настальгічныя вячоркі.
10.45. Рэпарцёр.
11.00. «Аперацыя «Радзецкі». Маст. фільм.
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Мульці-пульці.
15.40. Бадабокі. Праграма для дашкольнікаў (Францыя).
16.00. Там-там-навіны.
16.15. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?»
17.00. Магікане. Аркадзь Райкін.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Захавальнікі ісціны. «Так склалася жыццё маё».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Санта-Барбара».
20.15. Варыяцыі на тэму ракако.
20.30. Іграе санкт-пецярбургскі дзяржаўны сімфанічны аркестр «Класіка».
21.00. Айчына мая «Пераўтварэнне».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. На сесіі ВС Расіі.
23.00. «Музычны экзамен». Конкурс юных талентаў у Сочы.

4 лістапада, СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Новая зямля». Мастацкі відэафільм. 1-я серыя.
9.55. «Дарагое сэрцу імя». Паўлюк Багрым.
16.30. Для дзяцей. «Тры казкі папугая».
17.35. Мультфільмы.
18.00. Тэл. дак. фільмы.
18.40. Сустрэча сяброў.
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. «Пяць зорак». Тэлегульня.
19.55. Тры кіты.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — «Новая зямля». 2-я серыя; НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Спявае Аляксандра Стрэльчанка.
9.45. Погляд з правінцыі. «Росаш».
10.05. «Сем братоў». Мультфільм.
10.20. Наш музычны клуб.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 2-я серыя.
12.30. «Мой аркестр «Сакс-хорус». Фільм-канцэрт.
12.55. «Залатое вяселле». Маст. фільм. 1-я серыя.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Паміж намі, дзяўчынкамі...
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.25. «Астанкіна» прадстаўляе.
17.55. Футбол. «Тарпеда» (Масква) — «Рэал» (Іспанія). У перапынку (18.45) — Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм. «Дзве дуэлі». 2-я серыя.
21.45. Футбол. Еўрапейскія кубкі.
У перапынку — Навіны.
23.55. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 2-я і 3-я серыі.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Рэклама.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Айчына мая. «Пераўтварэнне».
8.50. «Масква — Касіяпея» Маст. фільм.
10.15. Паралелі. «Ці вінаватыя мы?»
10.30. Рэтра. Т. Міянсарава.
11.00. «Я аб'яўляю вам вайну». Маст. фільм.
12.25. Мульці-пульці.
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Бізнес: новыя імёны.
15.15. Далёкі Усход.
16.00. Там-там-навіны.
16.15. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?»
17.00. Хрысціянская праграма. «Ім жывём...»
17.30. Давайце разбяромся.
17.45. Мульці-пульці.
17.55. «Санта Барбара».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Трус, які прыйшоў на вячэру». Мультфільм.
19.35. Футбол. «Дынама» (Кіеў) — «Андэрлехт» (Бельгія).
21.05. Камера даследуе мінулае. «Залаты сон».
21.45. Крымінальныя паведамленні.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. На сесіі ВС Расіі.
23.00. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.30. Мастацтва высокай моды.

5 лістапада, ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Новая зямля». 2-я серыя.
9.55. «Пяць зорак». Тэлегульня.
16.30. Экран дзіцячага фільма. «Марынка, Янка і тайны каралеўскага замка».
17.50. Мультфільм.
18.00. Дак. фільм «У двух кроках ад тэатра».
18.30. Народнае аб'яднанне «Бабруйскдрэў». Сустрэча праз год.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. Як пачаць уласную справу. Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.45. Да 110-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа. «Сымон-музыка».
20.20. Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь паведамляе.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Студыя «Сэнс» у Карэліцкім раёне.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. «Кідзі-відзі».
8.35. «Багатыя таксама плачуць».
9.20. Футбол. Еўрапейскія кубкі.
10.10. «Казачка пра казюлечку». Мультфільм.
10.20. ...Да 16 і старэйшым.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 3-я серыя.
12.30. «Вялікі сакрэт для маленькай кампаніі». Мультфільм.
12.45. «Залатое вяселле». Маст. фільм. 2-я серыя.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Адкрыты чэмпіянат па бальных танцах сярод юніёраў «Маладосць».
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.20. ...Да 16 і старэйшым.
18.00. «Багатыя таксама плачуць».
18.45. Дак. фільм «Святло яго зоркі».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Лато «Мільён».
21.10. Кожны аб сваім.
21.20. Футбол. Кубак УЕФА «Дынама» (Масква) — «Тарына» (Італія).
23.00. Навіны.
23.25. Магчыма ўсё.
23.55. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 4-я і 5-я серыі.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Камера даследуе мінулае. «Залаты сон».
8.35. Мультфільм. «Падлеткі ў Сусвеце».
10.05. «Трус, які прыйшоў на вячэру». Мультфільм.
10.15. Вольны час. «Увага: здымаю!».
10.30. «К-2» прадстаўляе: «Абзац».
11.00. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00 .Тэрмінал.
15.30. «Кенгуру». Барацьба тэквандо.
16.00. Там-там-навіны.
16.15. «Касмаполіс». Выпуск 6-ы.
17.00. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. «Летнія канікулы Антона Чэхава».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Санта-Барбара».
20.15. У свеце аўта- і матаспорту.
20.45. Спецыяльны камерцыйны веснік.
21.00. Ціхі дом.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. На сесіі ВС Расіі.
23.00. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.30. Ціхі дом. Працяг.

6 лістапада, ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Кінанастальгія. «Утаймавальніца тыграў».
10.20. Рэйтынг.
16.30. Мультфільмы.
17.25. «Запрашальны білет». Выступленне дзіцячага ўзорнага танцавальнага ансамбля «Фрэскі».
18.00. Каралеўскае паляванне. Шоў-казіно.
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Палёт у непагоду. «Электронмаш».
19.35. «Браслаўскія азёры».
19.40. Педагагічны экран. Прамая лінія.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Кінанастальгія. «Утаймавальніца тыграў»; НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
9.55. «Хітрыкі Радзеса». 1—4-я серыі.
10.30. Амерыка з М. Таратутам.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 4-я і 5-я серыі.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. «Фантазіі на тэму Фабержэ».
16.10. Цэнтр.
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.20. Жараб'ёўка лігі чэмпіёнаў Еўропы па футболу.
17.50. Чалавек і закон.
18.20. Амерыка з М. Таратутам.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. У «Клубе дэтэктываў». «КТБ-І» і канал «Франс інтэрнасьяналь» прадстаўляюць: «Балбатуны не змогуць прамаўчаць» з серыяла «Прыгоды прыватнага дэтэктыва Нестора Бурмы» (Францыя).
22.10. «ВіД» прадстаўляе: Палітбюро.
23.40. Музагляд. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.45. Аўта-шоў.
24.00. Музычная гадзіна.
1.00. «Ехалі ў трамваі Ільф і Пятроў». Маст. фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Мульці-пульці.
8.05. Пілігрым.
9.05. Вольны час. «Дамашні клуб».
9.20. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
9.50. Студыя «Сатырыкон». «Таварышу Райкіну — акцёру і чалавеку».
11.00. «Санта-Барбара».
11.50. Варыяцыі на тэму ракако.
12.05. Іграе санкт-пецярбургскі аркестр «Класіка».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Тон-лабірынт.
16.00. Там-там-навіны.
16.15. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм.
17.00. М-трэст.
17.15. Крыніцы.
17.45. Уолт Дысней па пятніцах. «Дзікі Джэк». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
18.35. «Стомлены, як сабака». Мультфільм.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «К-2» прадстаўляе: «САС»; «Аса». Мастацкі фільм. 1-я серыя; Фрак народа.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. «К-2» прадстаўляе: «Аса». 2-я серыя.
0.45. Тэлевізійны тэатр Расіі. «Расказы пра Леніна».

7 лістапада, СУБОТА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Напярэдадні». Маст. фільм. 1-я серыя «Алена».
9.55. «Пра тое, як...» Музычны фільм.
10.05. Паказвае Гомель. Мастацкі відэаканал.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Дзякуй вам, людзі! Мы ўсе ад дабрыні чужой залежым...
11.50. Мультфільмы.
12.25. «Восьмы колер вясёлкі». Фестываль дзіцячай творчасці ў Полацку.
13.05. Бізнес-клуб «Партнёр» прапануе.
14.25. Літарынка.
15.00. Гандбол. Кубак ІГФ. СКА (Мінск) — «Колінска Слован» (Любляна, Славенія).
16.30. Сустрэча міністра абароны Рэспублікі Беларусь генерал-палкоўніка П. П. Казлоўскага з народнымі дэпутатамі-вайскоўцамі.
16.55. Хакей. Зборная Беларусі — зборная Украіны.
19.25. Опернае шоў з удзелам маладых спевакоў Беларусі і Арменіі.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Сінема» прадстаўляе: «Эдыт і Марсель» (Францыя). 1-я і 2-я серыі.
23.55. НІКа.
0.10. У стылі «рэтра». Музычная праграма.

Канал «Астанкіна»

7.00. Навіны.
7.20. Ранішняя гімнастыка.
7.30. Спорт-шанц.
8.00. «Марафон-15» — малышам. «Бамсі» (Швецыя).
8.25. Бумеранг.
8.55. Экалагічная хроніка.
9.05. Медыцына для цябе.
9.45. Тэхнадром.
9.55. Тэлесерыял «АБВГД ЛТД». 1-я серыя «Ідзі і вазьмі», 2-я серыя «Грошы знікаюць апоўдні».
10.45. Фільмы рэжысёра А. Габрыловіча. «Двары нашага дзяцінства». Фільм 1-ы.
12.00. Кінапраўда? «Вялікі грамадзянін». Фільм 1-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Таццяна Тарасава і «Усе зоркі».
15.25. «У палоне натоўпу». Фільм 1-ы «Я — гэта мы».
15.55. У свеце жывёл.
16.35. Чырвоны квадрат.
17.15. Мультфільм. «Дракулітовампіраня» (Францыя).
17.40. Маст. фільм. «Цень, або Мабыць, усё абыдзецца». 1-я і 2-я серыі.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Брэйн-рынг.
21.30. «Шырэй круг, ці Шоў-круг з многімі невядомымі». У перапынку (23.00) — Навіны.
23.45. Трыятлон. Чэмпіянат свету. Перадача з Канады.
0.25. «Саламяны капялюшык». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. «Мужчынскае выхаванне». Мастацкі фільм.
8.40. XX стагоддзе. «Хроніка дэманстрацыі».
9.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
10.15. Як жыць будзем?
11.00. «У агні няма броду». Мастацкі фільм.
12.30. «Стомлены, як сабака». Мультфільм.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. Прысвячэнне С. Я. Лемешаву.
14.15. Дакументальная панарама.
15.00. Чэмпіянат Расіі па бальных танцах.
15.50. Футбол без граніц.
16.45. «Яно». Мастацкі фільм.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Вуснамі дзіцяці.
19.50. Маскі-шоў.
20.20. «Мора смеху-92».
21.00. Зусім сакрэтна.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Асарці.
23.00. Праграма «А»
23.30. Ад лібітум.
24.00. «Прэферанс па пятніцах». Мастацкі фільм.

8 лістапада, НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Напярэдадні». Мастацкі фільм. 2-я серыя «Інсараў».
10.00. «Пецяргоф». Прадстаўляюць тэлежурналісты Санкт-Пецярбурга.
10.10. Урокі здароўя.
10.30. П. І. Чайкоўскі. Першы канцэрт для фартэпіяна з аркестрам.
11.15. Тэлевізійны спартыўны клуб. Прамая лінія.
12.05. Тэатр «Рускі балет» у Мінску. Спектакль «Дывертысмент».
13.05. «Суперкніга». 24-я серыя.
13.40. Музычная праграма з удзелам ансамбля духоўнай музыкі школы № 133 г. Мінска.
14.15. Мультфільмы.
14.45. Тэлебом.
15.50. Ці ведаеце вы Кітай? Тэлевіктарына. Другі тур.
16.35. Паэтычная анталогія. У. Лугаўской.
16.55. Хакей. Зборная Беларусі — зборная Казахстана.
19.20. Сустрэча для вас. Прэзідэнт Мінскбізнесбанка кіраўнік кансорцыума «Анкор» І. У. Анташкевіч.
20.00. Панарама.
20.25. Да адкрыцця нацыянальнай выстаўкі «Польшча-92».
20.40. Калыханка.
21.00. «Каскад».
21.10. Студыя «Тэлесябрына». «Пепсі-ТОП-20».
21.55. «Сінема» прадстаўляе. Мастацкі фільм «Шафёр» (ЗША).
23.40. Каралеўскае паляванне. Шоў-казіно.

Канал «Астанкіна»

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Тыраж «Спортлато».
7.15. «Стары збан». Мультфільм.
7.35. «Зямля зязюліных начэй».
8.10. Мультфільм «Дэнвер — апошні з дыназаўраў» (Францыя).
8.40. «Пакуль усе дома».
9.10. Ранішняя зорка.
10.00. «АБВГД ЛТД». 3-я серыя «Гульня ў лялькі», 4-я серыя «Канкан для дваіх».
10.50. Фільмы рэжысёра А. Габрыловіча. «Двары нашага дзяцінства». Фільм 2-гі.
11.45. Кінапраўда? «Вялікі грамадзянін». Фільм 2-гі.
15.00. Рамансы і дуэты П. І. Чайкоўскага.
15.30. «У палоне натоўпу». Фільм 2-гі «Энергія ўлады».
16.00. Панарама.
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. Футбол. Чэмпіянат Расіі. Фінал.
18.50. К. Вебер. Уверцюра да оперы «Аберон».
19.00. Мастацкі фільм «Аўтара! Аўтара!» (ЗША).
20.50. Нядзельная кінапраграма. Маскоўскі кіна-хіт-парад.
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны ўік-энд.
22.00. Матадор.
23.00. Навіны.
23.25. Відэадром.
23.55. «Бедная Маша». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Мульці-пульці.
7.35. Вольны час.
7.50. «Прыгоды Спаса і Нэлі». Мастацкі фільм.
9.00. Праграма «Ключ». «Навальніца 1812 года».
9.30. «Прыгода ў каралеўстве». 11-я серыя.
10.00. Хочаце, верце...
10.30. Аты-баты...
11.00. Шарман-шоў.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. «Не высечы...». Вядучы У. Цветаў.
13.35. Тэлегульня «Лога».
14.05. «Дараэман». 9-я серыя.
14.20. Чэмпіянат свету па аўтагонках у класе «Формула-1». Перадача з Аўстраліі.
16.50. Кубак Крамля.
17.05. Познер і Донах'ю.
17.35. Студыя «Сатырыкон». Ляпсус.
18.05. «Справа аб прапаўшым зайцы». Мультфільм.
18.15. «Жоўтая падводная лодка».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Фестываль класічных фільмаў Галівуда.
21.00. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. «Шчыгрынавая скура дэмакратыі».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Начны клуб Эс-Эн-Сі.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

30 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

11.00. Міжнародны фестываль фальклору «Жыцень». Частка 3-я.
12.05—12.55. «126 слоў». Дак. фільм.
16.30. «Кракакот». «Цудоўныя лекі», «Цінка-павуцінка», «Кубік». Мультфільмы.
17.10. Арыенцір. Перадача з Брэста.
18.00. «Прыроды храм нерукатворны». Дак. фільм.
18.30. Сістэма «Ньюс».
18.50. Абласныя навіны (Магілёў).
19.00. «Ад роднае зямлі...» Урачыстае пасяджэнне, прысвечанае 110-годдзю з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; Канцэрт, прысвечаны 110-годдзю з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа.
22.05. Палітбюро.
22.35. Музагляд. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.40. Аўта-шоў.
23.55. Хіт-канвеер.
0.55—2.15. «Дванаццаць крэслаў». Мастацкі фільм. 4-я серыя.

Канал «Астанкіна»

8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
9.55. ...Да 16 і старэйшым.
10.35. «Дзеючыя асобы». Дак. фільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Дванаццаць крэслаў». Мастацкі фільм. 4-я серыя.
12.40. «Прыцемкам». Мастацкі фільм (Балгарыя).
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. Цэнтр.
16.40. «Верабейка - хвалько». Мультфільм.
16.50. Тэхнадром.
17.00. Навіны.
17.25. Кінаальманах «Зоркі Расіі».
17.45. Вагон 03.
18.15. Чалавек і закон.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Мастацкі фільм «Асабістая зброя».

Канал «Расія»

9.05. Джэнтльмен-шоў.
9.35. Айчына мая. «Пецярбургскія куткі».
10.30. «Падарожжа душы». Пісьменнік Георгій Сямёнаў.
11.00. «Санта-Барбара».
11.50. Настальгічныя вячоркі.
12.20. Мульці-пульці. «Неспадзяваная сустрэча».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Студыя «Рост». «Гуфігеймз». Частка 2-я.
16.00. Там-там-навіны.
16.15. Мінарэт.
16.30. Іжыца.
17.00. М-трэст.
17.15. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
17.45. «Містэр Бугедзі». Мастацкі фільм.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Іванаў катэр». Мастацкі фільм.
21.00. «Віўен Лі — лэдзі эпохі».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Сёння ў ВС Расіі.
22.45. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.15—0.45. Вячэрні салон.

31 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Бацькі і дзеці». Мастацкі фільм. 3-я серыя.
10.00. Гарадніца. Літаратурна-мастацкая праграма.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Гамбіт. Шахматны клуб.
11.45. Л. Разумоўская. «Начныя карлікі і Антыгона». Спектакль тэатра імя М. Горкага.
13.55. «Калі вельмі захацець». Мультфільм.
14.05. Спорт і мастацтва. Рэспубліканскі фестываль у лагеры «Зубраня».
14.55. «На камні, жалезе і золаце». Літаратурна-музычная вечарына, прысвечаная творчасці М. Танка.
15.50. «Дзякуй вам, людзі!» Часопіс «Надзея» і надзеі інвалідаў.
16.20. «Банжур, Правансі» Музычная праграма з удзелам фальклорных калектываў Беларусі і Францыі.
16.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Ведрыч» (Рэчыца).
18.50. ПІК.
19.35. Наш госць — народны дэпутат Рэспублікі Беларусь старшыня Маладзечанскага гарадскога выканаўчага камітэта Г. Д. Карпенка. Прамая лінія.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Парыжскія тайны» (Францыя — Італія).
23.20. Футбол-92. Вынікі тура.
23.35. НІКа.
23.50—0.25. «Пікнік па-сопацку». На музычных фестывалях у Сопаце.

Канал «Астанкіна»

6.00. Навіны.
6.20. Ранішняя гімнастыка.
6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. У свеце матораў.
8.00. «Марафон-15» — малышам. Мультфільм «Бамсі» (Швецыя).
8.25. Эльдарада.
8.55. Мультфільм «Чароўныя акуляры».
9.05. Па той бок рампы з усмешкай. А. Фацюшын.
9.20. Інстытут чалавека.
9.50. Стыль.
10.20. Экалагічная хроніка.
10.35. Справа.
10.45. «Дзяўчына без адраса». Мастацкі фільм.
12.20. Музычны кіёск.
13.00. «Нязздзейсненая мара Мікалая Казакова» (Францыя). Фільм 2-гі.
14.00. Навіны.
14.25. Мастацкі фільм «Арабэла — дачка пірата».
15.55. Чырвоны квадрат.
16.45. «Вук». Мультфільм. 1-я серыя (Венгрыя).
17.15. «Гэты свет мой». Да 90-годдзя з дня нараджэння народнага артыста Міхаіла Яншына.
18.05. Мастацкі фільм «Вораг народа — Бухарын».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. КВЗ-92. Другая паўфінальная гульня сезона. Кунсткамера.
22.35—23.55. Еўропа плюс. У перапынку (23.00) — Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Тэма з варыяцыямі. Музыка Петрапалітана.
7.50. «Ручная работа». Пра новы метад лячэння язвы страўніка.
8.15. Азы кар'еры.
8.30. Калі вам за...
9.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
10.15. Бумеранг.
11.00. «Марыя, Мірабэла ў Транзісторыі». Мастацкі фільм.
12.10. Казырная дама.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. «Amiga veritas». Тэлеконкурс юрыстаў. Паўфінал.
14.50. Пілігрым.
15.50. «Дарэаман» (Японія). 8-я серыя.
16.05. Футбол без мяжы.
17.00. «К-2» прадстаўляе: «Абзац».
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Вуснамі дзіцяці.
18.15. Маскі-шоў.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Учора». Мастацкі фільм (Польшча).
20.50. Мультфільм для дарослых «Пінг-понг».
21.00. Кантрасты.
21.40. Рэпарцёр.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Асарці. Музычна-забаўляльнае шоў.
23.00. Праграма «А».
23.30. Ад лібітум.
24.00—1.30. «Унікум». Мастацкі фільм.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 220.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Грыбны сезон— да Новага года

«Эх, каб і зімой раслі грыбы!» — уздыхаюць часам аматары «ціхага палявання». А чаму б і не! Аказваецца, растуць грыбы і зімой, і не толькі ў цяпліцах, як шампіньёны. Вешанкі і зімовыя апенькі і цяпер можна збіраць. Пры спрыяльных умовах (вядома, не ў мароз, а ў час адліг) растуць яны не толькі ў снежні — зімовыя апенькі нават растуць у пачатку студзеня.

Што ж гэта за грыбы? Ядомыя, смачныя, нават лекавыя. Жывяцца за кошт драўніны, сустракаюцца на ствалах, пнях некаторых ліставых парод дрэў (вярбы, ліпы, таполі і інш.).

Вешанка звычайная (а сярод вешанак ёсць і неядомыя віды) — пласцiністы грыб з выпуклай, часцей эксцэнтрычнай ножкай, цёмна - бурага або шэрага колеру. Грыб нагадвае спачатку капыток, а затым — вуха нейкай жывёлы ці бурачны ліст, які быццам бы вісіць на ствале. Вешанку звычайную называюць яшчэ асенняй (назвы-сінонімы).

Дарэчы, не толькі ў некаторых заходніх краінах, але і на Беларусі пачалося вырошчванне каштоўнага грыба, які, як паказалі даследаванні, павышае ўстойлівасць арганізма да анкалагічных захворванняў. Распрацоўку прамысловага вырошчвання вешанак на Беларусі правялі ў Беларускім НДІ лясной гаспадаркі.

У друку раней з'яўляліся публікацыі пра тое, што ў Расіі некаторыя аматары збіраюць замёрзлыя вешанкі зімой. Калі яны замерзлі маладымі, дык добра захаваліся, як у халадзільніку. Аднак у нас бываюць частыя адлігі, у час якіх грыбы падгніваюць, таму не варта збіраць мёрзлыя вешанкі ці іншыя грыбы.

Зімовыя апенькі больш «марозаўстойлівыя», чым вешанкі: пасля невялікіх маразоў яны «ажываюць» і спяшаюцца зноў расці. З выгляду зімовыя апенькі—пласціністыя грыбы, па велічыні — як і асеннія ці летнія

апенькі, толькі не шэрыя, а больш яркія: шапачка выпуклая, гладкая, слізкая, жоўта - карычневага колеру, нібыта з бурштыну, пласцінкі белыя, крыху жаўтаватыя, ножка выцягнутая, ля пласцінак — жаўтаватая, далей — карычневая да чорна-бурай, з аксаміцістым пушком. Грыб лекавы, ён утрымлівае фламулін, які актыўны супраць саркомы.

Зімовыя апенькі часцей можна знайсці не ў лесе, а ў парках, скверах. Не раз, напрыклад, мы збіралі іх у Брэсцкім парку, на вербах каля рэчак. І вешанкі, і зімовыя апенькі не патрабуюць нейкай асаблівай кулінарнай апрацоўкі: яны смачныя і ў супе, і смажаныя, і марынаваныя. А радыенуклідаў не накопліваюць, таму што растуць на драўніне, а не на глебе. Не забудзьце толькі абрэзаць ножкі — яны цвердаватыя і не надта прыдатныя для стравы.

У нас па традыцыі вешанкі і зімовыя апенькі мала хто збірае — пасля зялёнак і падзялёнак наступае зацішша. А шкада — гэта ж апошнія і каштоўныя грыбы сезона.

Павел МІХАЛЕВІЧ,
міколаг;
Георгій ПАРАФЯНЮК,
журналіст.

Белавежская пушча.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Вешанка звычайная на пні ліставога дрэва. 2. Зімовыя апенькі на ствале вольхі.

Фота Ігара ШУВАЛАВА.

Парады на ўсякі выпадак

Хутка лыжны сезон, таму некалькі парад для тых, хто рыхтуецца стаць на лыжы.

Кожнаму лыжніку вядома, што прасмаліць лыжы ў хатніх умовах, выкарыстоўваючы для праграванння смалы паяльную лямпу ці газавую пліту,— справа даволі клапатлівая. Між тым, дастаткова пры прасмолцы паверхню лыжы, якая змазана смалой, прапрасаваць гарачым прасам праз тонкі

металічны ліст (напрыклад, бляхі ад кансервавай бляшанкі).

***

Лыжы, пастаўленыя каля сцяны, як паказана на малюнку, устойлівыя і не патрабуюць многа месца.

***

Каб вызначыць на падэшве лыжнага чаравіка гнёзды для шыпоў мацавання, змачыце падэшву ля наска вадой, налажыце мацаванне і стукніце зверху 2—3 разы малатком. На падэшве застануцца ўвагнутасці ад шыпоў у тых месцах, дзе павінны знаходзіцца гнёзды.

***

Калі вы яшчэ не купілі лыжы і адпраўляецеся ў магазін, каб іх набыць, запомніце: даўжыня лыжы павінна быць роўнай вашаму росту з выцягнутай рукой, а палкі па вышыні — даходзіць да падпахаў. Які тып лыжаў выбраць — трэба падумаць. На шырокіх (да 8 см), так званых турыстычных, можна прайсці па любой снежнай цаліне, але яны — для турыстаў.

Спартыўна-бегавыя (шырыня 5,2 см) добра «бягуць» толькі там, дзе ёсць накатаная лыжня. На спусках з паваротамі яны ламаюцца, а на цаліне «тонуць».

***

Перавозяць лыжы, склаўшы ўнутранымі паверхнямі

адна да адной і звязаўшы па канцах. У сярэдзіне, на ўзроўні апорных пляцовак, устаўляюць распоркі — пажадана з корка, якім расціраюць мазі. Палкі надзяваюць кольцамі на наскі лыжаў і замацоўваюць замкамі мацаванняў. Каб не пашкодзіць вастрыём палкі пасажыраў у транспарце, на канцы лыжаў надзяваюць мяшочак з тоўстай тканіны. У паходзе яго можна выкарыстаць у якасці падсцілкі на адпачынку.

Інструментальная шафа

У хатняй гаспадарцы часта ўзнікае патрэбнасць зрабіць розныя рамонтныя работы: слясарныя, сталярныя, фарбавальныя, і гэтак далей.

У любым выпадку неабходна мець набор інструментаў, падабраных так, каб імі можна было карыстацца пры выкананні ўсіх вышэйпералічаных работ. Кожны свой інструмент збірае па-рознаму. Захоўваюць яго таксама неаднолькава. Таму мы прапануем зрабіць менавіта для гэтай мэты невялікую шафу.

Як яна робіцца і як у ёй размяркоўваецца інструмент, вельмі добра бачна па малюнку.